

USTAWA
z dnia 22 maja 2003 r.

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych¹⁾

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych,
- 2) sposób kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umów ubezpieczeń, o których mowa w pkt 1, oraz konsekwencje niespełnienia tego obowiązku,
- 3) podstawowe zasady, jakim powinny odpowiadać inne, niż określone w pkt 1, umowy ubezpieczeń obowiązkowych,
- 4) zadania i zasady działania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 26, poz. 225, Nr 96, poz. 959, Nr 141, poz. 1492, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2778, z 2005 r. Nr 167, poz. 1396, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 49, poz. 328, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691, Nr 133, poz. 922, z 2008 r. Nr 225, poz. 1486, z 2009 r. Nr 91, poz. 739, Nr 97, poz. 802, z 2010 r. Nr 28, poz. 145, Nr 43, poz. 246.

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 92/49/EWG z dnia 18 lipca 1992 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie oraz zmieniająca dyrektywy 73/239/EWG i 88/357/EWG (trzecia dyrektywa w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie) (Dz.Urz. WE L 228 z 11.08.1992),
- 2) dyrektywy 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwarta dyrektywa w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych) (Dz.Urz. WE L 181 z 20.07.2000).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie - z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej - dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej - wydanie specjalne.

Art. 2.

1. Określenia użyte w ustawie oznaczają:

- 1) biuro narodowe - organizację zakładów ubezpieczeń na terytorium danego państwa, które prowadzą działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych;
- 2) budynek wchodzący w skład gospodarstwa rolnego - obiekt budowlany o powierzchni powyżej 20 m² określony w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126 z późn. zm.)²⁾, będący w posiadaniu rolnika;
- 3) centralna ewidencja pojazdów - centralna ewidencja pojazdów określona w art. 80a-80e ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515);
- 4) gospodarstwo rolne - obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych jako użytki rolne gruntów pod zabudowaniami, przekraczający łącznie powierzchnię 1,0 ha, jeżeli podlega on w całości lub części opodatkowaniu podatkiem rolnym, a także obszar takich użytków i gruntów, niezależnie od jego powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- 5) komisja do rozpatrywania roszczeń - komisja do rozpatrywania roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez wojska obce, powołana przez Ministra Obrony Narodowej na podstawie ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polski oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz.U. Nr 93, poz. 1063 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 536);
- 6) organ nadzoru – Komisję Nadzoru Finansowego, o której mowa w ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. Nr 157, poz. 1119);
- 7) organ odszkodowawczy - organ odpowiedzialny za zaspokajanie roszczeń poszkodowanych z tytułu umów ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1, wynikających ze zdarzeń, które zaistniały na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż miejsce zamieszkania poszkodowanego oraz na terytorium państw trzecich, i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych ubezpieczonych i zarejestrowanych w państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 8) ośrodek informacji - ośrodek gromadzący informacje o umowach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz informacje o reprezentantach do spraw roszczeń ustanowionych przez zakłady ubezpieczeń;
- 9) państwo trzecie - państwo niebędące państwem członkowskim Unii Europejskiej, którego biuro narodowe jest Członkiem Systemu Zielonej Karty;
- 10) pojazd mechaniczny:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2000 r. Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229, Nr 129, poz. 1439 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718.

- a) pojazd samochodowy, ciągnik rolniczy, motorower i przyczepa określone w przepisach ustawy - Prawo o ruchu drogowym,
 - b) pojazd wolnobieżny w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo o ruchu drogowym, z wyłączeniem pojazdów wolnobieżnych będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa;
- 11) pojazd historyczny:
- a) pojazd zabytkowy w rozumieniu przepisów ustawy - Prawo o ruchu drogowym,
 - b) pojazd wpisany do księgi inwentarza muzealiów zgodnie z przepisami dotyczącymi ewidencjonowania dóbr kultury w muzeach,
 - c) pojazd mający co najmniej 40 lat,
 - d) pojazd mający co najmniej 25 lat i uznany przez uprawnionego rzeczoznawcę samochodowego za pojazd unikatowy lub mający szczególne znaczenie dla udokumentowania historii motoryzacji;
- 12) rolnik - osobę fizyczną, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne;
- 13) trzęsienie ziemi - naturalny, krótki i gwałtowny wstrząs (lub ich serię) gruntu, powstały pod powierzchnią ziemi i rozchodzący się w postaci fal sejsmicznych od ośrodka (epicentrum), znajdującego się na powierzchni, gdzie drgania są najsilniejsze; przy określaniu siły trzęsienia ziemi używa się skali magnitud (skala Richtera);
- 14) ubezpieczenie graniczne - ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, którego umowa jest zawierana w przypadku, gdy posiadacz pojazdu mechanicznego zarejestrowanego za granicą nie posiada ważnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych lub ważnej Zielonej Karty;
- 14a) wprowadzenie pojazdu do ruchu – wprowadzenie pojazdu na drogę rozumianą zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy – Prawo o ruchu drogowym;
- 15) Jednolite Porozumienie między Biurami Narodowymi - Regulamin Wewnętrzny - regulamin przyjęty dnia 30 maja 2002 r. przez Zgromadzenie Ogólne Rady Biur określający wzajemne stosunki między biurami narodowymi;
- 16) sygnatariusz Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - biuro narodowe, które zawarło umowę dotyczącą zaspokajania roszczeń wynikających z międzynarodowego ruchu pojazdów mechanicznych, zgodnie z postanowieniami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego;
- 17) Zielona Karta - międzynarodowy certyfikat ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, wystawiony w imieniu biura narodowego.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o państwach członkowskich Unii Europejskiej należy przez to rozumieć także państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Art. 3.

1. Ubezpieczeniem obowiązkowym jest ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej podmiotu lub ubezpieczenie mienia, jeżeli ustawa lub ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską umowa międzynarodowa nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli ryzyko objęte obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, w rozumieniu przepisów ustawy, jest umiejscowione w państwie członkowskim Unii Europejskiej, do tego ubezpieczenia stosuje się przepisy ustawy.

Art. 4.

Ubezpieczeniami obowiązkowymi są:

- 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, zwane dalej „ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych”,
- 2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, zwane dalej „ubezpieczeniem OC rolników”,
- 3) ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, zwane dalej „ubezpieczeniem budynków rolniczych”,
- 4) ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Art. 5.

1. Ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia obowiązkowego z wybranym zakładem ubezpieczeń, wykonującym działalność ubezpieczeniową w zakresie tego ubezpieczenia.
2. Zakład ubezpieczeń posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe nie może odmówić zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, jeżeli w ramach prowadzonej działalności ubezpieczeniowej zawiera takie umowy ubezpieczenia.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa, w drodze rozporządzenia, rodzaj i zakres dokumentu potwierdzającego spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, uwzględniając w szczególności rodzaj ubezpieczenia obowiązkowego.

Art. 5a.

Jeżeli zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 5 ust. 2, otrzymał ofertę zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, brak odpowiedzi w terminie 14 dni poczytuje się za jej przyjęcie.

Art. 6.

Umowę ubezpieczenia obowiązkowego zawartą z naruszeniem przepisów ustawy oraz odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia, uważa się za zawartą zgodnie z tymi przepisami, z zastrzeżeniem art. 10 ust. 1.

Art. 7.

Umowa ubezpieczenia obowiązkowego określa sumę gwarancyjną lub sumę ubezpieczenia stanowiącą górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

Art. 8.

1. Taryfy oraz wysokość składek ubezpieczeniowych za ubezpieczenia obowiązkowe ustala zakład ubezpieczeń.
2. Zakład ubezpieczeń przedstawia organowi nadzoru informacje o taryfach składek ubezpieczeniowych za ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1-3, i podstawach ich ustalania.
3. Informacja, o której mowa w ust. 2, powinna zawierać w szczególności analizę szkodowości oraz kosztów obsługi ubezpieczenia uzasadniającą wprowadzenie każdorazowej zmiany w taryfie.
4. W przypadku czasowego wycofania pojazdu z ruchu w rozumieniu art. 78a ustawy – Prawo o ruchu drogowym, skutkującego zmniejszeniem prawdopodobieństwa wypadku w okresie ubezpieczenia, zakład ubezpieczeń, na wniosek posiadacza pojazdu mechanicznego, jest obowiązany do proporcjonalnego obniżenia składki ubezpieczeniowej na okres czasowego wycofania pojazdu z ruchu.
5. Składka ubezpieczeniowa, w przypadku określonym w ust. 4, po uwzględnieniu przysługujących posiadaczowi pojazdu mechanicznego zniżek składki, ulega obniżeniu nie mniej niż o 95%.
6. Posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany do niezwłocznego powiadomienia zakładu ubezpieczeń o ustaniu czasowego wycofania pojazdu z ruchu, o którym mowa w ust. 4.
7. W przypadku niedopełnienia przez posiadacza pojazdu mechanicznego obowiązku, o którym mowa w ust. 6, zakład ubezpieczeń może odpowiednio podwyższyć składkę ubezpieczeniową, począwszy od dnia, w którym ustało czasowe wycofanie pojazdu z ruchu, o którym mowa w ust. 4.

Art. 9.

1. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność cywilną podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym oraz wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie sprzeciwia się to ustawie lub właściwości (naturze) danego rodzaju stosunków.
2. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, obejmuje również szkody wyrządzone umyślnie lub w

wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.

Art. 9a.

Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w art. 9, będące następstwem zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

Art. 10.

1. Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej uważa się za spełniony, jeżeli umowa została zawarta zgodnie z przepisami ustawy albo odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia, z sumą gwarancyjną nie niższą niż minimalna suma gwarancyjna ustalona dla danego ubezpieczenia.
2. Ustalenia spełnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia można dochodzić przed sądem powszechnym.

Art. 11.

1. Obowiązkowymi ubezpieczeniami, o których mowa w art. 4 pkt 4, jest objęta odpowiedzialność cywilna podmiotów objętych ubezpieczeniem, za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, wykonywaniu zawodu albo prowadzeniu działalności lub będące następstwem wad produktu, określona w ustawie wprowadzającej dany obowiązek lub umowie międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską.
2. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 4, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.
3. Zakładowi ubezpieczeń przysługuje prawo dochodzenia od ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, odszkodowania za szkody określone w ust. 2, a także w przypadku, jeżeli szkoda została wyrządzona przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, w stanie po użyciu alkoholu albo pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

Art. 12.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń trwa przez okres wskazany w umowie i kończy się z upływem ostatniego dnia tego okresu, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w ustawie.
2. W przypadku opłacania składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie przez ubezpieczonego lub ubezpieczającego raty składki w terminie oznaczonym przez zakład ubezpieczeń, nie powoduje ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

Art. 13.

1. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie lub świadczenie z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego na podstawie uznania roszczenia uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku ustaleń, zawartej z nim ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
2. W obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem, nie wyżej jednak niż do wysokości sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie.
3. W obowiązkowych ubezpieczeniach mienia odszkodowanie wypłaca się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie.

Art. 14.

1. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.
2. W przypadku, gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania, okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.
3. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, zakład ubezpieczeń informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania, jak również na przyczyny, dla których odmówił wiarygodności okolicznościom dowodowym podniesionym przez osobę zgłaszającą roszczenie. Pismo zakładu ubezpieczeń powinno zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
- 3a. W przypadku niewypłacenia przez zakład ubezpieczeń odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, lub niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru stosuje wobec zakładu ubezpieczeń środki nadzorcze określone w art. 212 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
4. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, zakład ubezpieczeń nie ustali ważności umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, osoby odpowiedzialnej za szkodę, właściwym do wypłaty odszkodowania jest Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, na zasadach określonych w rozdziale 7. W przypadku ustalenia przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny

odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny dochodzi od tego zakładu ubezpieczeń zwrotu wypłaconego odszkodowania.

5. Zakład ubezpieczeń ma obowiązek udostępnić poszkodowanemu lub uprawnionemu informacje i dokumenty, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń i wysokość odszkodowania. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez zakład ubezpieczeń przekazanych informacji bądź umożliwienia wykonania i potwierdzenia przez zakład ubezpieczeń kopii udostępnionych dokumentów, przy czym koszty dokonania wymienionych czynności obciążają osobę, która żąda tych czynności.

Art. 15.

1. W granicach sumy gwarancyjnej ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej lub w granicach sumy ubezpieczenia obowiązkowego ubezpieczenia mienia zakład ubezpieczeń jest obowiązany zwrócić ubezpieczającemu, uzasadnione okolicznościami zdarzenia, koszty poniesione w celu zapobieżenia zwiększeniu szkody.
2. W granicach sumy gwarancyjnej ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń jest obowiązany zwrócić ubezpieczającemu niezbędne koszty obrony w postępowaniu karnym i koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu cywilnym, podjętych na polecenie lub za zgodą zakładu ubezpieczeń.

Art. 16.

1. W razie zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem obowiązkowym, o którym mowa w art. 4 pkt 1-3, osoba uczestnicząca w nim, z uwzględnieniem ust. 2, jest obowiązana do:
 - 1) przedsięwzięcia wszystkich środków w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zdarzenia, starania się o złagodzenie skutków zdarzenia oraz zapewnienia pomocy lekarskiej poszkodowanym, jak również w miarę możliwości zabezpieczenia mienia osób poszkodowanych,
 - 2) zapobieżenia, w miarę możliwości, zwiększeniu się szkody,
 - 3) niezwłocznego powiadomienia Policji o zdarzeniu, o ile doszło do wypadku z ofiarami w ludziach lub do wypadku powstałego w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że zostało popełnione przestępstwo.
2. W przypadku zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem obowiązkowym, o którym mowa w art. 4 pkt 1-3, uczestnicząca w nim osoba objęta tym ubezpieczeniem jest ponadto obowiązana do:
 - 1) udzielenia pozostałym uczestnikom zdarzenia niezbędnych informacji koniecznych do identyfikacji zakładu ubezpieczeń, łącznie z podaniem danych dotyczących zawartej umowy ubezpieczenia,
 - 2) niezwłocznego powiadomienia o zdarzeniu zakładu ubezpieczeń, udzielając mu niezbędnych wyjaśnień i przekazując posiadane informacje.
3. Osoba, której odpowiedzialność jest objęta ubezpieczeniem obowiązkowym, a także osoba występująca z roszczeniem, powinny przedstawić zakładowi ubezpieczeń, Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu lub Polskiemu Biuru

Ubezpieczycieli Komunikacyjnych posiadane dowody dotyczące zdarzenia i szkody oraz ułatwić im ustalenie okoliczności zdarzenia i rozmiaru szkód, jak również udzielić pomocy w dochodzeniu przez zakład ubezpieczeń, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny lub Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych roszczeń przeciwko sprawcy szkody.

Art. 17.

Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej lub osoba występująca z roszczeniem, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, nie dopełniły obowiązków wymienionych w art. 16, a miało to wpływ na ustalenie istnienia lub zakresu ich odpowiedzialności cywilnej bądź też na zwiększenie rozmiarów szkody, zakład ubezpieczeń może dochodzić od tych osób zwrotu części wypłaconego uprawnionemu odszkodowania lub ograniczyć wypłacane tym osobom odszkodowanie. Ciężar udowodnienia faktów, uzasadniających zwrot zakładowi ubezpieczeń części odszkodowania lub ograniczenia odszkodowania, spoczywa na zakładzie ubezpieczeń.

Art. 18.

1. Zawiadomienia i oświadczenia, które w związku z umową ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1-3, są składane przez strony tej umowy, powinny być sporządzane na piśmie i doręczane za potwierdzeniem odbioru lub przesyłane listem poleconym.
2. Jeżeli posiadacz pojazdu mechanicznego, rolnik lub posiadacz budynku zmienił adres bądź siedzibę i nie zawiadomił o tym zakładu ubezpieczeń, zawiadomienia lub oświadczenia, skierowane przez zakład ubezpieczeń listem poleconym, na ostatni adres bądź siedzibę posiadacza pojazdu mechanicznego, rolnika lub posiadacza budynku, wywierają skutki prawne od chwili, w której doszłyby do niego, gdyby nie zmienił adresu bądź siedziby.

Art. 19.

1. Poszkodowany w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczeń bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń. O zgłoszonym roszczeniu zakład ubezpieczeń powiadamia niezwłocznie ubezpieczonego.
2. Poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w przypadkach, o których mowa w art. 98 ust. 1 i 2.
3. Poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 1, 2 i 5.

Art. 20.

1. Powództwo o roszczenie wynikające z umów ubezpieczeń obowiązkowych lub obejmujące roszczenia z tytułu tych ubezpieczeń można wytoczyć bądź według przepisów o właściwości ogólnej, bądź przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby poszkodowanego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

2. W postępowaniu sądowym o naprawienie szkody objętej ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej jest niezbędne przypożwanie zakładu ubezpieczeń. Zasadę tę stosuje się do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Art. 21.

1. Zaspokojenie lub uznanie przez osobę objętą ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, roszczenia o naprawienie wyrządzonej przez nią szkody, nie ma skutków prawnych względem zakładu ubezpieczeń lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, które nie wyraziły na to uprzednio zgody.
2. Uznanie roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez osobę, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 2, nie ma skutków prawnych względem Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, który nie wyraził na to uprzednio zgody.

Art. 22.

1. Do umów ubezpieczenia obowiązkowego, w sprawach nieuregulowanych w ustawie, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.
2. W odniesieniu do umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, szczegółowy zakres ubezpieczenia, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną określają odrębne przepisy.
3. Zasady kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 4, oraz konsekwencje jego niespełnienia określają odrębne ustawy lub umowy międzynarodowe wprowadzające obowiązek ubezpieczenia.

Rozdział 2

Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

Art. 23.

1. Posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu.
2. Przepisy dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych stosuje się także do posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, przed jego rejestracją, jak również do posiadacza lub kierującego pojazdem zarejestrowanym za granicą, niedopuszczonym do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz do posiadacza lub kierującego pojazdem historycznym, od chwili wprowadzenia tych pojazdów do ruchu.

Art. 24.

1. Członkowie sił zbrojnych państw obcych oraz ich personel cywilny, będący posiadaczami pojazdów mechanicznych sił zbrojnych tych państw i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach umów międzynarodowych ra-

tyfikowanych w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1.

2. Poszkodowany z tytułu szkód wyrządzonych przez podmioty, o których mowa w ust. 1, może dochodzić roszczeń bezpośrednio od komisji do rozpatrywania roszczeń.

Art. 25.

1. Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje zdarzenia powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje, na zasadzie wzajemności, również zdarzenia powstałe na terytoriach państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego.

Art. 26.

Umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawiera się na okres 12 miesięcy, z zastrzeżeniem art. 27.

Art. 27.

1. Umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na czas krótszy niż 12 miesięcy, zwaną dalej „umową ubezpieczenia krótkoterminowego”, można zawrzeć, jeżeli pojazd mechaniczny jest:
 - 1) zarejestrowany na stałe, w przypadkach określonych w ust. 2;
 - 2) zarejestrowany czasowo;
 - 3) zarejestrowany za granicą;
 - 4) pojazdem wolnobieżnym określonym w art. 2 pkt 10 lit. b);
 - 5) pojazdem historycznym.
2. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego na czas nie krótszy niż 30 dni, w odniesieniu do pojazdów mechanicznych zarejestrowanych na stałe, może zawrzeć podmiot prowadzący działalność gospodarczą polegającą na pośredniczeniu w kupnie i sprzedaży pojazdów mechanicznych w zakresie pojazdów przeznaczonych do kupna lub sprzedaży lub polegającą na kupnie i sprzedaży pojazdów mechanicznych.
3. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów mechanicznych zarejestrowanych czasowo, zawiera się na czas nie krótszy niż okres tej rejestracji, określony w decyzji starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania właściciela pojazdu mechanicznego, nie krótszy jednak niż 30 dni.
4. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów wolnobieżnych określonych w art. 2 pkt 10 lit. b), można zawrzeć na czas nie krótszy niż 3 miesiące.
5. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów historycznych, można zawrzeć na czas nie krótszy niż 30 dni.

6. Umowę ubezpieczenia granicznego zawiera się na granicy w przypadku określonym w art. 29 ust. 1 pkt 3 na okres 30 dni, a w przypadku rozwiązania się tej umowy lub wygaśnięcia okresu ważności Zielonej Karty podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, umowę ubezpieczenia granicznego zawiera się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres co najmniej 30 dni.

Art. 28.

1. Jeżeli posiadacz pojazdu mechanicznego nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych została zawarta, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zawarcie następnej umowy nie następuje, pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) nie została opłacona w całości określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem okresu 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 33.

Art. 29.

1. Posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - 1) najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, z wyjątkiem pojazdów historycznych;
 - 2) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. b), oraz pojazdów historycznych;
 - 3) przed przekroczeniem granicy, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym wprowadzanym do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie posiada ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych;
 - 4) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. a), które nie zostały zarejestrowane;
 - 5) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. b), oraz pojazdów historycznych, które nie zostały dopuszczone do ruchu;
 - 6) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów zarejestrowanych za granicą, nie dopuszczonych do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 7) najpóźniej w dniu ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w przypadku określonym w art. 28 ust. 3;

- 8) najpóźniej w dniu rozwiązania się dotychczasowej umowy w przypadkach określonych w art. 27 ust. 6 oraz w art. 31 ust. 1 i 4.
2. Jeżeli umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest zawierana przed rejestracją pojazdu, o którym mowa w art. 2 pkt 10 lit. a), posiadacz pojazdu mechanicznego, na żądanie zakładu ubezpieczeń, jest obowiązany przedstawić zaświadczenie o pozytywnym wyniku badania technicznego tego pojazdu lub wyciąg ze świadectwa homologacji albo odpis decyzji zwalniającej z konieczności uzyskania homologacji na dany pojazd mechaniczny.
 3. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 2, pojazd mechaniczny, w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy, nie został zarejestrowany, każda ze stron może odstąpić od umowy, powiadamiając o tym na piśmie drugą stronę umowy.

Art. 30.

1. Z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zakład ubezpieczeń uiszcza opłatę ewidencyjną w wysokości równoważności w złotych 1,0 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski według tabeli kursów nr 1 w roku zawarcia umowy.
2. Opłata, o której mowa w ust. 1, stanowi przychód Funduszu - Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców, o którym mowa w art. 80d ust. 2 ustawy - Prawo o ruchu drogowym.

Art. 31.

1. W razie zbycia pojazdu mechanicznego, którego posiadacz zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, na nabywcę pojazdu przechodzą prawa i obowiązki zbywcy wynikające z tej umowy. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że nabywca wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia nabycia pojazdu mechanicznego. W przypadku wypowiedzenia umowy, rozwiązuje się ona z upływem 30 dni następujących po dniu nabycia pojazdu mechanicznego. Przepisy art. 28 stosuje się odpowiednio.
2. W razie niewypowiedzenia przez nabywcę pojazdu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w terminie określonym w ust. 1, zakład ubezpieczeń może dokonać ponownej kalkulacji należnej składki z tytułu udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, poczynając od dnia zbycia pojazdu, z uwzględnieniem zniżek przysługujących nabywcy oraz zwyżek go obciążających, w ramach obowiązującej taryfy składek. W przypadku gdy nabywca pojazdu złoży wniosek o dokonanie ponownej kalkulacji należnej składki, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do jej dokonania.
3. W razie nabycia pojazdu mechanicznego zarejestrowanego, którego zbywca wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, nabywca jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu nabycia pojazdu mechanicznego.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez posiadacza pojazdu mechanicznego niebędącego właścicielem tego pojazdu, prawa i obowiązki tego posiadacza, wynikające z zawartej umowy ubezpieczenia przechodzą na właściciela pojazdu mechanicznego z chwilą, gdy

posiadacz utracił posiadanie tego pojazdu na rzecz właściciela. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że właściciel pojazdu mechanicznego wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia przejścia posiadania pojazdu na rzecz właściciela. W razie wypowiedzenia umowy, rozwiązuje się ona z upływem 30 dni od dnia przejścia posiadania pojazdu mechanicznego na rzecz właściciela. Przepisy art. 28 stosuje się odpowiednio.

5. W razie nie wypowiedzenia przez właściciela pojazdu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w terminie, o którym mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio ust. 2.
6. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 4, posiadacz pojazdu mechanicznego wypowiadający umowę jest obowiązany do zawarcia nowej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.

Art. 32.

1. Zbywca pojazdu mechanicznego jest obowiązany do przekazania nabywcy dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz do powiadomienia zakładu ubezpieczeń, w terminie 30 dni od dnia zbycia pojazdu mechanicznego, o fakcie zbycia tego pojazdu i o danych osobowych nabywcy.
2. Skutki wyrządzenia szkody po dniu zbycia pojazdu mechanicznego nie obciążają zbywcy tego pojazdu.
3. Zbywca pojazdu mechanicznego ponosi wraz z nabywcą odpowiedzialność solidarną wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki ubezpieczeniowej należnej zakładowi ubezpieczeń za okres do dnia powiadomienia zakładu ubezpieczeń o okolicznościach, o których mowa w ust. 1.
4. Przepisy ust. 1 i 3 stosuje się do posiadacza pojazdu mechanicznego, o którym mowa w art. 31 ust. 4.

Art. 33.

Umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem okresu, na który została zawarta;
- 2) z chwilą wyrejestrowania pojazdu mechanicznego;
- 3) z dniem odstąpienia od umowy w przypadku określonym w art. 29 ust. 3;
- 4) w przypadkach określonych w art. 31 ust. 1 i 4;
- 5) z chwilą udokumentowania trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu mechanicznego w okolicznościach niepowodujących zmiany posiadacza, z uwzględnieniem art. 79 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo o ruchu drogowym;
- 6) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535) .

Art. 34.

1. Z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.
2. Za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu mechanicznego uważa się również szkodę powstałą:
 - 1) przy wsiadaniu do pojazdu mechanicznego i wysiadaniu z niego,
 - 2) bezpośrednio przy załadunku i rozładunku pojazdu mechanicznego,
 - 3) podczas zatrzymania, postoju lub garażowania.

Art. 35.

Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrzuciła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Art. 36.

1. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych:
 - 1) w przypadku szkód na osobie – 5 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych,
 - 2) w przypadku szkód w mieniu – 1 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych– ustalana przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wyrządzenia szkody.
2. Za szkody spowodowane w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2, zakład ubezpieczeń odpowiada do wysokości sumy gwarancyjnej określonej przepisami tego państwa, nie niższej jednak niż suma określona w ust. 1.

Art. 36a.

Odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje również koszt dodatkowego badania technicznego, o którym mowa w art. 81 ust. 11 pkt 5 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

Art. 37.

1. Jeżeli szkoda zostaje wyrządzona ruchem zespołu pojazdów mechanicznych, ubezpieczeniem OC posiadacza pojazdu mechanicznego ciągnącego jest objęta szkoda spowodowana przyczepą, która:
 - 1) jest złączona z pojazdem silnikowym albo
 - 2) odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i jeszcze się toczyła.
2. Ubezpieczeniem OC posiadacza przyczepy są objęte szkody spowodowane przyczepą, która:
 - 1) nie jest złączona z pojazdem silnikowym ciągnącym albo
 - 2) odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i przestała się już toczyć.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie złączenia pojazdów mechanicznych w celu holowania.

Art. 38.

1. Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:
 - 1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzone przez kierującego posiadaczowi pojazdu mechanicznego; dotyczy to również sytuacji, w której posiadacz pojazdu mechanicznego, którym szkoda została wyrządzona, jest posiadaczem lub współposiadaczem pojazdu mechanicznego, w którym szkoda została wyrządzona,
 - 2) wynikłe w przewożonych za opłatą ładunkach, przesyłkach lub bagażu, chyba że odpowiedzialność za powstałą szkodę ponosi posiadacz innego pojazdu mechanicznego niż pojazd przewożący te przedmioty,
 - 3) polegające na utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i podobnych,
 - 4) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska.
2. Wyłączenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie obejmuje szkody wyrządzonej w mieniu, jeżeli pojazdy mechaniczne uczestniczące w zdarzeniu są przedmiotem umowy leasingu zawartej przez posiadaczy tych pojazdów z tym samym finansującym lub zostały przewłaszczone przez posiadaczy tych pojazdów na tego samego wierzyciela lub które są przedmiotem zastrzeżenia własności rzeczy sprzedanej na rzecz tego samego wierzyciela.

Art. 39.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.

3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż określony w ust. 1 i 2 można określić w umowie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) na okres krótszy niż 12 miesięcy w przypadkach określonych w art. 27 ust. 1;
 - 2) przed zarejestrowaniem pojazdu mechanicznego, o którym mowa art. 2 pkt 10 lit. a), oraz pojazdu historycznego;
 - 3) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu.

Art. 40.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, wynikająca z umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 33.

Art. 41.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, w przypadku:
 - 1) wyrejestrowania pojazdu mechanicznego lub udokumentowania trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu mechanicznego w okolicznościach nie powodujących zmiany posiadacza, z uwzględnieniem art. 79 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo o ruchu drogowym;
 - 2) odstąpienia od umowy w przypadku określonym w art. 29 ust. 3;
 - 3) rozwiązania się umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez nabywcę pojazdu w przypadku określonym w art. 31 ust. 1 – zwrot składki przysługuje zbywcy pojazdu;
 - 4) rozwiązania się umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez właściciela pojazdu w przypadku określonym w art. 31 ust. 4 – zwrot składki przysługuje posiadaczowi, który zawarł umowę ubezpieczenia.
2. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje, jeżeli szkoda, za którą zakład ubezpieczeń wypłacił lub jest zobowiązany wypłacić odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, nastąpiła w okresie poprzedzającym rozwiązanie umowy w przypadkach określonych w art. 33 pkt 2-5.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w stosunku do zbywcy pojazdu mechanicznego, jeżeli szkoda została wyrządzona po dniu zbycia tego pojazdu.
4. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadkach określonych w art. 31 ust. 1 i 4, następuje po przedstawieniu kopii lub odpisu dokumentu ubezpieczenia zbywcy pojazdu mechanicznego lub ubezpieczonego, o którym mowa w art. 31 ust. 4.

Art. 42.

1. Zwrot składki, o którym mowa w art. 41 ust. 1, przysługuje za każdy pełny miesiąc nie wykorzystanego okresu ubezpieczenia.

2. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na okres 12 miesięcy, wysokość miesięcznej składki podlegającej zwrotowi stanowi 1/12 składki należnej za dwunastomiesięczny okres ubezpieczenia.

Art. 42a.

Przepisy art. 41 i 42 stosuje się odpowiednio do zwrotu składki, w wysokości proporcjonalnej, obniżonej na okres czasowego wycofania pojazdu z ruchu na wniosek posiadacza pojazdu mechanicznego, o którym mowa w art. 8 ust. 4.

Art. 43.

Zakładowi ubezpieczeń przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący:

- 1) wyrządził szkodę umyślnie lub w stanie po użyciu alkoholu albo pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa,
- 3) nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa,
- 4) zbiegł z miejsca zdarzenia.

Art. 43a. (uchylony).

Rozdział 3

Ubezpieczenie OC rolników

Art. 44.

Rolnik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Art. 45.

Umowę ubezpieczenia OC rolników zawiera się na okres 12 miesięcy.

Art. 46.

1. Jeżeli rolnik nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC rolników została zawarta, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zawarcie następnej umowy nie następuje pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) nie została opłacona określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 49.

Art. 47.

1. Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników powstaje w dniu objęcia w posiadanie gospodarstwa rolnego.
2. Jeżeli po zawarciu przez rolnika umowy ubezpieczenia OC rolników posiadanie gospodarstwa rolnego przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki rolnika wynikające z umowy ubezpieczenia OC rolników przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta, chyba że osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie. W przypadku wypowiedzenia umowy rozwiązuje się ona z upływem 30 dni następujących po dniu objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie. Przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku oddania przez rolnika w posiadanie części gospodarstwa rolnego stanowiącej odrębne gospodarstwo rolne. W takim przypadku do osoby obejmującej w posiadanie tę część gospodarstwa rolnego stosuje się przepis ust. 1.
4. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC rolników w przypadku, o którym mowa w ust. 2, rolnik wypowiedzający umowę jest obowiązany do zawarcia nowej umowy ubezpieczenia OC rolników najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.

Art. 48.

1. Obowiązek niezwłocznego zawiadomienia zakładu ubezpieczeń o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego spoczywa na rolniku dotychczas posiadającym gospodarstwo rolne. W przypadku, gdy zmiana w posiadaniu gospodarstwa rolnego nastąpiła wskutek śmierci tego rolnika, obowiązek zawiadomienia zakładu ubezpieczeń spoczywa na osobie obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie.
2. Rolnik dotychczas posiadający gospodarstwo rolne i jego następca obejmujący gospodarstwo rolne w posiadanie, ponoszą odpowiedzialność solidarną wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki ubezpieczeniowej, należnej zakładowi ubezpieczeń, za czas do końca miesiąca, w którym zawiadomiono zakład ubezpieczeń o zmianie w stanie posiadania gospodarstwa rolnego.

Art. 49.

Umowa ubezpieczenia OC rolników ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta;
- 2) z chwilą, kiedy użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, tracą charakter gospodarstwa rolnego;
- 3) z dniem zmiany stanu prawnego lub faktycznego powodującego niepodleganie opodatkowaniu podatkiem rolnym albo podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia produkcji rolnej stanowiącej dział specjalny;
- 4) w przypadku, o którym mowa w art. 47 ust. 2;
- 5) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze.

Art. 50.

1. Z ubezpieczenia OC rolników przysługuje odszkodowanie, jeżeli rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w gospodarstwie rolnym rolnika są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również, jeżeli szkoda powstała w związku z ruchem pojazdów wolnobieżnych w rozumieniu przepisów prawa o ruchu drogowym, będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa rolnego.

Art. 51.

Ubezpieczeniem OC rolników jest objęta odpowiedzialność cywilna rolnika oraz każdej osoby, która pracując w gospodarstwie rolnym w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego.

Art. 52.

Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej osoby odpowiedzialnej, najwyżej jednak do ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych:

- 1) w przypadku szkód na osobie – 5 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych,
- 2) w przypadku szkód w mieniu – 1 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych

– ustalana przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wyrządzenia szkody.

Art. 53.

Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:

- 1) w mieniu, wyrządzone rolnikowi przez osoby pracujące w jego gospodarstwie rolnym lub pozostające z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym albo osobom pozostającym z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub pracującym w jego gospodarstwie rolnym;
- 2) spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych nie pochodzących od zwierząt;
- 3) w mieniu, spowodowane wadą towarów dostarczonych przez osobę objętą ubezpieczeniem albo wykonywaniem usług; jeżeli wskutek tych wad nastąpiła szkoda na osobie, zakład ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności tylko wtedy, gdy osoba objęta ubezpieczeniem wiedziała o tych wadach;
- 4) powstałe wskutek uszkodzenia, zniszczenia, utraty lub zaginięcia rzeczy wypożyczonych lub przyjętych przez osobę objętą ubezpieczeniem OC rolników do użytkowania, przechowania lub naprawy;
- 5) polegające na utracie gotówki, biżuterii, dzieł sztuki, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i innych;
- 6) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska;
- 7) wynikłe z kar pieniężnych, grzywien sądowych i administracyjnych, a także kar lub grzywien związanych z należnościami wobec budżetu państwa.

Art. 54.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.
3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż wskazany w ust. 1 i 2, można określić w umowie wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) przed objęciem w posiadanie gospodarstwa rolnego,
 - 2) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu.

Art. 55.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń wynikająca z umowy ubezpieczenia OC rolników ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 49.

Art. 56.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, w przypadku:

- 1) zmiany stanu prawnego lub faktycznego powodującego niepodleganie opodatkowaniu podatkiem rolnym albo podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia produkcji rolnej stanowiącej dział specjalny;
 - 2) utraty przez użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, charakteru gospodarstwa rolnego;
 - 3) rozwiązania się umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez osobę obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie w przypadku określonym w art. 47 ust. 2 – zwrot składki przysługuje zbywcy gospodarstwa rolnego.
2. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje, jeżeli szkoda, za którą zakład ubezpieczeń wypłacił lub jest obowiązany wypłacić odszkodowanie nastąpiła w okresie poprzedzającym rozwiązanie umowy w przypadkach określonych w art. 49 pkt 2-4.
3. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku określonym w art. 47 ust. 2, następuje po przedstawieniu kopii lub odpisu dokumentu ubezpieczenia dotychczasowego posiadacza gospodarstwa rolnego.

Art. 57.

1. Zwrot składki, o którym mowa w art. 56 ust. 1, przysługuje za każdy pełny miesiąc nie wykorzystanego okresu ubezpieczenia.
2. Wysokość miesięcznej składki podlegającej zwrotowi stanowi 1/12 składki należnej za dwunastomiesięczny okres ubezpieczenia.

Art. 58.

Zakładowi ubezpieczeń przysługuje uprawnienie do dochodzenia od sprawcy szkody zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC rolników odszkodowania, jeżeli wyrządził on szkodę umyślnie lub w stanie po użyciu alkoholu albo pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

Rozdział 4

Ubezpieczenie budynków rolniczych

Art. 59.

Rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, zwanego dalej „budynkiem rolniczym”, od ognia i innych zdarzeń losowych.

Art. 60.

Obowiązek ubezpieczenia budynku rolniczego powstaje z dniem pokrycia budynku dachem.

Art. 61.

Umowę ubezpieczenia budynków rolniczych zawiera się na okres 12 miesięcy.

Art. 62.

1. Jeżeli rolnik posiadający budynki rolnicze nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia budynków rolniczych, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zawarcie następnej umowy nie następuje, pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) nie została opłacona w całości określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 65.

Art. 63.

1. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia budynków rolniczych posiadanie gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzi te budynki, przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki wynikające z umowy ubezpieczenia budynków rolniczych przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta, chyba że osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie. W przypadku wypowiedzenia umowy rozwiązuje się ona z upływem 30 dni następujących po dniu objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie. Przepisy art. 62 stosuje się odpowiednio.
2. Obejmujący w posiadanie gospodarstwo rolne, w którym budynki rolnicze nie są ubezpieczone, jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w dniu objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie.
3. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych w przypadku, o którym mowa w ust. 1, posiadacz budynków rolniczych wypowiadający umowę jest obowiązany do zawarcia nowej umowy ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.

Art. 64.

1. Obowiązek niezwłocznego zawiadomienia zakładu ubezpieczeń o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego spoczywa na rolniku dotychczas posiadającym gospodarstwo rolne.
2. Dotychczasowy posiadacz gospodarstwa rolnego i obejmujący gospodarstwo rolne w posiadanie ponoszą odpowiedzialność solidarną wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki ubezpieczeniowej, należnej zakładowi ubezpieczeń za czas do końca miesiąca, w którym zawiadomiono zakład ubezpieczeń o zmianie w stanie posiadania gospodarstwa rolnego.

Art. 65.

Umowa ubezpieczenia budynków rolniczych ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta;
- 2) w przypadku określonym w art. 63 ust. 1;
- 3) z chwilą, kiedy użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, na których jest położony budynek rolniczy, tracą charakter gospodarstwa rolnego;
- 4) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze.

Art. 66.

Jeżeli w czasie trwania umowy ubezpieczenia budynków rolniczych budynek przestał spełniać warunki wymagane do objęcia go ubezpieczeniem, budynek ten zostaje wyłączony z ubezpieczenia, a suma ubezpieczenia zostaje obniżona o zadeklarowaną do ubezpieczenia wartość tego budynku.

Art. 67.

1. Z tytułu ubezpieczenia budynków rolniczych przysługuje odszkodowanie za szkody powstałe w budynkach na skutek zdarzeń losowych w postaci: ognia, huraganu, powodzi, podtopienia, deszczu nawalnego, gradu, opadów śniegu, uderzenia pioruna, eksplozji, obsunięcia się ziemi, tąpnięcia, lawiny lub upadku statku powietrznego.
2. Za szkody spowodowane przez:
 - 1) ogień - uważa się szkody powstałe w wyniku działań ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile;
 - 2) huragan - uważa się szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
 - 3) powódź - uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących;

- 4) podtopienie - uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w wyniku deszczu nawalnego lub spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;
 - 5) deszcz nawalny - uważa się szkody powstałe w wyniku opadów deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4;
 - 6) grad - uważa się szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
 - 7) opady śniegu - uważa się szkody powstałe w wyniku opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczony budynek, określonej według obowiązującej normy polskiej „Obciążenie śniegiem”; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji budynku;
 - 8) piorun - uważa się szkody będące następstwem uderzenia pioruna;
 - 9) eksplozję - uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników; warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
 - 10) obsunięcie się ziemi - uważa się szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
 - a) zapadanie się ziemi - uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
 - b) usuwanie się ziemi - uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
 - 11) tąpnięcie - uważa się szkody powstałe wskutek wstrząsów podziemnych, spowodowanych pęknięciem skał, wywołanych naruszeniem równowagi sił w tych skałach;
 - 12) lawinę - uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub falistych: mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
 - 13) upadek statku powietrznego - uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku.
3. Szkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2-7, ustala się w oparciu o informacje uzyskane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. W przypadku braku moż-

liwości uzyskania odpowiednich informacji przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód świadczący o działaniu tych zjawisk.

Art. 68.

1. Wysokość szkody ustala się, z uwzględnieniem art. 69, na podstawie:
 - 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń; ustalenie wysokości szkody na podstawie tych cenników następuje w każdym przypadku niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku;
 - 2) kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych - przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody.
2. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do corocznego aktualizowania cenników, o których mowa w ust. 1 pkt 1.
3. Zakład ubezpieczeń może zweryfikować zasadność wielkości i wartości robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczającego kosztorysie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2. Kosztorys ten powinien zostać przedłożony przez ubezpieczającego najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody.
4. Zakład ubezpieczeń nie uwzględnia stopnia zużycia budynku przy szkodach drobnych, których wartość nie przekracza równowartości w złotych 100 euro, ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ustalania odszkodowania.

Art. 69.

Wysokość szkody w budynkach rolniczych:

- 1) zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy;
- 2) zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody.

Art. 70.

1. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdego budynku rolniczego, ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń.
2. Suma ubezpieczenia budynku rolniczego może odpowiadać wartości:
 - 1) rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego;
 - 2) nowej - w odniesieniu do budynków nowych oraz takich, których stopień zużycia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 10%.

3. Suma ubezpieczenia może być ustalona na podstawie:

- 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń do szacowania wartości budynków;
- 2) załączonego powykonawczego kosztorysu budowlanego, sporządzonego zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia wartości robót budowlanych obowiązującymi w budownictwie, przez osobę posiadającą uprawnienia w tym zakresie albo wyceny rzeczoznawcy; w tych przypadkach ustalenie sumy ubezpieczenia następuje na wniosek ubezpieczającego w razie ubezpieczenia budynku według wartości określonej w ust. 2 pkt 2.

4. Normy zużycia budynków rolniczych określa zakład ubezpieczeń stosownie do przepisów prawa budowlanego.

Art. 71.

1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do aktualizacji wartości budynków przyjętych do ubezpieczenia, nie częściej jednak niż w okresach rocznych, w przypadku gdy zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny oraz innych materiałów spowodowały podwyższenie lub obniżenie wartości budynków co najmniej o 20%.
2. Zaktualizowana wartość budynku stanowi podstawę ustalenia nowej sumy ubezpieczenia zgodnie z art. 70.

Art. 72.

Nie są objęte ubezpieczeniem w gospodarstwach rolnych:

- 1) budynki, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia;
- 2) budynki przeznaczone do rozbiórki na podstawie ostatecznych decyzji właściwych organów;
- 3) namioty i tunele foliowe.

Art. 73.

Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za zaistniałe w budynkach rolniczych szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie przez ubezpieczającego lub przez osobę, za którą ubezpieczający ponosi odpowiedzialność lub która pozostaje z ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 2) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez osoby, o których mowa w pkt 1;
- 3) górnicze w rozumieniu przepisów prawa geologicznego i górniczego;
- 4) powstałe wskutek trzęsienia ziemi.

Art. 74.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.
3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż określony w ust. 1 i 2 można określić w umowie ubezpieczenia budynków rolniczych wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) przed objęciem budynków rolniczych w posiadanie;
 - 2) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu.

Art. 75.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń wynikająca z umowy ubezpieczenia budynków rolniczych ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 65.

Art. 76.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje w przypadku:
 - 1) utraty przez użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, na których jest położony budynek rolniczy, charakteru gospodarstwa rolnego;
 - 2) rozwiązania się umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez osobę obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie w przypadku określonym w art. 63 ust. 1 – zwrot składki przysługuje zbywcy gospodarstwa rolnego.
2. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku określonych w art. 63 ust. 1, następuje po przedstawieniu kopii lub odpisu dokumentu ubezpieczenia dotychczasowego posiadacza gospodarstwa rolnego.

Art. 77.

1. Zwrot składki, o którym mowa w art. 76 ust. 1, przysługuje za każdy pełny miesiąc nie wykorzystanego ubezpieczenia.
2. Wysokość miesięcznej składki podlegającej zwrotowi stanowi 1/12 składki należnej za dwunastomiesięczny okres ubezpieczenia.

Rozdział 5

Reprezentant do spraw roszczeń

Art. 78.

1. Zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w zakresie działu II grupy 10, określonej w załączniku do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, z wyjątkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika, ustanawia w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej reprezentanta do spraw roszczeń.

2. Reprezentant do spraw roszczeń może wykonywać czynności na rzecz jednego lub wielu zakładów ubezpieczeń.

Art. 79.

Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do powiadomienia ośrodków informacyjnych wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej o nazwie i adresie reprezentanta do spraw roszczeń ustanowionego w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Art. 80.

Zadaniem reprezentanta do spraw roszczeń jest likwidacja szkód będących następstwem zdarzeń, które miały miejsce na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, innego niż państwo, w którym poszkodowany ma miejsce zamieszkania lub siedzibę, lub na terytorium państw trzecich.

Art. 81.

1. Reprezentantem do spraw roszczeń może być osoba prawna lub osoba fizyczna dająca rękojmię należytego wykonywania czynności likwidacyjnych i regulowania płatności odszkodowawczych, mająca siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym został ustanowiony.
2. Reprezentant do spraw roszczeń wykonuje swoje obowiązki na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 78 ust. 1.
3. Reprezentant do spraw roszczeń prowadzi postępowanie wyjaśniające w języku lub językach urzędowych państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym poszkodowany ma miejsce zamieszkania lub siedzibę.

Art. 82.

Reprezentant do spraw roszczeń podejmuje działanie na wniosek poszkodowanego lub uprawnionego a także reprezentowanego zakładu ubezpieczeń.

Art. 83.

1. Zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń są obowiązani, w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia przez poszkodowanego lub uprawnionego żądania odszkodowawczego, do udzielenia odpowiedzi na zgłoszone żądanie wraz z uzasadnieniem.
2. W przypadku gdy nie została ustalona odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń lub nie została określona wysokość odszkodowania, zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń są obowiązani do poinformowania o tym poszkodowanego lub uprawnionego w terminie, o którym mowa w ust. 1.
3. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1 lub 2, organ nadzoru stosuje wobec zakładu ubezpieczeń środki nadzorcze określone w art. 212 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Rozdział 6

Kontrola spełnienia obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, OC rolników i budynków rolniczych oraz opłaty za niespełnienie tego obowiązku

Art. 84.

1. Spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1-3, podlega kontroli wykonywanej przez organy do tego obowiązane lub uprawnione.
2. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - 1) są obowiązane:
 - a) Policja,
 - b) organy celne,
 - c) Straż Graniczna,
 - d) organy właściwe w sprawach rejestracji pojazdów,
 - e) Inspekcja Transportu Drogowego;
 - 2) są uprawnione:
 - a) Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny,
 - b) inne organy uprawnione do kontroli ruchu drogowego,
 - c) Inspekcja Ochrony Środowiska.
3. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników:
 - 1) jest obowiązany wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika;
 - 2) są uprawnione:
 - a) starosta właściwy ze względu na położenie gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika,
 - b) Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.
4. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych:
 - 1) jest obowiązany wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego lub miejsca zamieszkania rolnika;
 - 2) jest uprawniony starosta właściwy ze względu na położenie gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika.
5. Organy obowiązane i uprawnione przeprowadzają kontrolę na zasadach i w trybie określonych w przepisach regulujących działalność tych organów.

Art. 85.

Spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego ustala się na podstawie polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, potwierdzającego zawarcie umowy tego ubezpieczenia, wystawionego ubezpieczającemu przez zakład ubezpieczeń, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 5 ust. 3.

Art. 86.

Osoba kontrolowana jest obowiązana okazać na żądanie organu obowiązanej lub uprawnionego do kontroli dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego lub dowód opłacenia składki za to ubezpieczenie.

Art. 87.

1. Jeżeli osoba kontrolowana nie okaże dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, organ przeprowadzający kontrolę zawiadamia o tym na piśmie Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w terminie 14 dni od dnia przeprowadzenia lub zakończenia kontroli.
- 1a. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w odniesieniu do umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 ust. 1, jeżeli organ przeprowadzający kontrolę uzyskał informację z centralnej ewidencji pojazdów potwierdzającą zawarcie tej umowy.
2. Jeżeli osoba kontrolowana nie okaże dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 3, lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, starosta zawiadamia o tym na piśmie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego w terminie 14 dni od dnia przeprowadzenia lub zakończenia kontroli.

Art. 88.

1. Osoba, która nie spełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie, jest obowiązana wnieść opłatę.
2. Wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1, obowiązującej w każdym roku kalendarzowym, stanowi równowartość w złotych:
 - 1) w ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - a) samochody osobowe - 500 euro,
 - b) samochody ciężarowe i autobusy - 800 euro,
 - c) pozostałe pojazdy - 100 euro,
 - 2) w ubezpieczeniu OC rolników - 30 euro;
 - 3) w ubezpieczeniu budynków rolniczych - 100 euro- ustalana przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski według tabeli kursów nr 1 w roku kontroli.

3. W przypadku posiadaczy pojazdów mechanicznych, którzy nie spełnili obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia, wysokość opłaty jest uzależniona od okresu pozostawania tego posiadacza bez ochrony ubezpieczeniowej w każdym roku kalendarzowym i wynosi:
 - 1) 20 % opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 - w przypadku gdy okres ten nie przekracza 3 dni,
 - 2) 50 % opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 - w przypadku gdy okres ten nie przekracza 14 dni,
 - 3) 100 % opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 - w przypadku gdy okres ten przekracza 14 dni.
4. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, nie przedstawi dokumentów stanowiących podstawę do ustalenia wysokości opłaty zgodnie z ust. 3, jest ona obowiązana wnieść opłatę w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1.
5. Kwoty wyliczane zgodnie z ust. 2 i 3, zaokrągla się do pełnych 10 zł.
6. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny ustala przynależność pojazdów do kategorii wymienionej w ust. 2 pkt 1, kierując się przepisami ustawy - Prawo o ruchu drogowym.
7. Opłata za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jest wnoszona na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
8. Opłata za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 3, jest wnoszona na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego.

Art. 89.

1. Jeżeli osoba kierująca pojazdem mechanicznym zarejestrowanym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie innym niż określone w art. 25 ust. 2, przy wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi Zielonej Karty, organy dokonujące kontroli granicznej lub celnej nie dopuszczą tego pojazdu do przekroczenia granicy, chyba że posiadacz pojazdu mechanicznego zawrze umowę ubezpieczenia granicznego.
2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, przy wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi dokumentu zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, ważnego do dnia wyjazdu włącznie, organy dokonujące kontroli granicznej lub celnej nie dopuszczą pojazdu mechanicznego do przekroczenia granicy bez uiszczenia opłaty w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1.
3. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, w trakcie kontroli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi organowi obowiązanemu lub uprawnionemu do kontroli dokumentu potwierdzającego zawarcie przed dokonaniem kontroli umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, warunkiem zwrotu dowodu rejestracyjnego zatrzymanego zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym jest wniesienie opłaty w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1 oraz przedstawienie dokumentu zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.

4. W przypadku określonym w ust. 2, opłatę w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1, pobierają urzędy celne i przekazują na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w terminie 30 dni od dnia pobrania. Potwierdzenie wniesienia tej opłaty jest dokonywane na druku Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
5. (uchylony).

Art. 90.

1. Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 87 ust. 1, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny wzywa osobę wskazaną w tym zawiadomieniu do uiszczenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1, albo do przedstawienia dokumentów potwierdzających w roku kontroli zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie.
2. Po przeprowadzeniu kontroli lub po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 87 ust. 2, wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego wzywa osobę wskazaną w tym zawiadomieniu do uiszczenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1, albo do przedstawienia dokumentów potwierdzających w roku kontroli zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia, określonymi w ustawie.
3. W przypadku przedstawienia dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, opłaty nie pobiera się.
4. Opłata staje się wymagalna następnego dnia po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2, jeżeli zobowiązany nie udokumentował zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie lub nie wniósł powództwa do sądu powszechnego, zgodnie z art. 10 ust. 2.

Art. 91.

1. Do egzekucji opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z tym że tytuł wykonawczy wystawia Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.
2. Egzekucję, o której mowa w ust. 1, stosuje się, jeżeli:
 - 1) należność z tytułu opłaty wynika z wezwania do zapłaty, o którym mowa w art. 90 ust. 1, w stosunku do którego zobowiązany nie wystąpił z powództwem do sądu powszechnego, zgodnie z art. 10 ust. 2, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty, albo
 - 2) sąd ustalił prawomocnym orzeczeniem istnienie obowiązku ubezpieczenia.
3. Od postanowień wydanych przez Zarząd Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w toku postępowania egzekucyjnego w administracji służy odwołanie do Rady Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Art. 92.

1. Roszczenia z tytułu opłaty ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia dokonania kontroli, nie później jednak niż z upływem 3 lat od ostatniego dnia roku kalendarzowego, w którym nie spełniono obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Bieg przedawnienia przerywa:
 - 1) każda czynność organu egzekucyjnego podjęta w celu wyegzekwowania opłaty;
 - 2) uznanie przez zobowiązanego niespełnienia obowiązku ubezpieczenia i dochodzonej w związku z tym opłaty;
 - 3) wszczęcie postępowania przed sądem powszechnym w sprawach określonych w art. 10 ust. 2;
 - 4) zawieszenie postępowania egzekucyjnego.
3. Po przerwaniu biegu przedawnienia z przyczyny, o której mowa w ust. 2:
 - 1) pkt 1 i 2 - biegnie ono na nowo;
 - 2) pkt 3 - okres przedawnienia biegnie na nowo od dnia zakończenia postępowania sądowego;
 - 3) pkt 4 - okres przedawnienia biegnie od dnia podjęcia postępowania egzekucyjnego.

Art. 93.

Wniesienie opłaty nie zwalnia z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

Art. 94.

1. W uzasadnionych przypadkach, kierując się przede wszystkim wyjątkowo trudną sytuacją materialną i majątkową zobowiązanego, jak również jego sytuacją życiową, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny może umorzyć opłatę w całości lub w części albo udzielić ulgi w jej spłacie.
2. Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw, o których mowa w ust. 1, określa statut Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Art. 95.

Przepisy rozdziału nie dotyczą:

- 1) posiadaczy i kierujących pojazdami mechanicznymi zarejestrowanymi w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2;
- 2) upoważnionych osób kierujących pojazdami mechanicznymi obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, misji specjalnych i organizacji międzynarodowych oraz innych obcych przedstawicielstw korzystających z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych na podstawie umów, ustaw lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Rozdział 7

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny

Art. 96.

1. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, zwany dalej „Funduszem”, jest instytucją wykonującą zadania określone w ustawie.
2. Fundusz jest właściwy w zakresie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych w związku z kontrolą spełnienia obowiązku zawierania umów obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
3. Fundusz ma osobowość prawną. Siedzibą Funduszu jest miasto stołeczne Warszawa.
4. Nadzór nad działalnością Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw instytucji finansowych w oparciu o kryterium legalności i zgodności ze statutem.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 4, w przypadku stwierdzenia, że zadania Funduszu są wykonywane z naruszeniem prawa lub statutu może:
 - 1) zażądać usunięcia nieprawidłowości w wyznaczonym terminie;
 - 2) wnioskować do właściwego organu Funduszu o odwołanie z pełnionej funkcji członka Zarządu Funduszu odpowiedzialnego za powstałe nieprawidłowości.

Art. 97.

1. Członkiem Funduszu jest zakład ubezpieczeń posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń staje się członkiem Funduszu z chwilą zawarcia pierwszej umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
2. Członkiem Funduszu jest również zagraniczny zakład ubezpieczeń, działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami prawa polskiego i posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
3. Zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność ubezpieczeniową w dziale I (ubezpieczenia na życie), zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, stają się członkiem Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
4. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 3, niebędące członkami Funduszu zgodnie z ust. 1 i 2, stają się członkami Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
5. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o któ-

- rych mowa w art. 4 pkt 4, nie będące członkami Funduszu zgodnie z ust. 1-4, stają się członkami Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
6. Członkostwo w Funduszu ustaje z upływem roku kalendarzowego, w którym zakład ubezpieczeń nie zawarł umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
 7. Wcześniejsze ustanie członkostwa zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1, następuje z dniem:
 - 1) cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) zarządzenia przez organ nadzoru likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń;
 - 3) podjęcia przez zakład ubezpieczeń uchwały o likwidacji;
 - 4) ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń.
 8. Członkostwo zakładów ubezpieczeń, o których mowa w ust. 3-5, ustaje z dniem zakończenia postępowania upadłościowego. Wcześniejsze ustanie członkostwa zakładu ubezpieczeń następuje z dniem cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w dziale I (ubezpieczenia na życie), zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej lub cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, oraz w przypadkach określonych w ust. 7 pkt 2-4.

Art. 98.

1. Do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - 1) na osobie, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości;
 - 2) w mieniu, w przypadku szkody, w której równocześnie u któregośkolwiek uczestnika zdarzenia nastąpiła śmierć, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 14 dni, a szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości. W przypadku szkody w pojeździe mechanicznym świadczenie Funduszu podlega zmniejszeniu o kwotę stanowiącą równowartość 300 euro, ustalaną przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ustalenia odszkodowania;
 - 3) w mieniu i na osobie, gdy:
 - a) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,

- b) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, zarejestrowanego za granicą na terytorium państwa, którego biuro narodowe jest sygnatariuszem Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi – Regulaminu Wewnętrznego, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a pojazd mechaniczny był pozbawiony znaków rejestracyjnych, bądź znaki te nie były, w momencie zdarzenia, przydzielone temu pojazdowi przez właściwe władze,
- c) rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym wyrządzili szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia, a rolnik nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC rolników.
- 1a. Do zadań Funduszu należy także zaspokajanie roszczeń z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a, w przypadku wyrządzenia szkody w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, jeżeli zgodnie z art. 2 pkt 7a lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska.
2. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń, jeżeli roszczenia osób uprawnionych nie mogą być pokryte z aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, do zadań Funduszu należy również zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z:
- 1) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1-3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2-4;
 - 2) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, oraz umów ubezpieczenia na życie, w wysokości 50% wierzytelności, do kwoty nie większej niż równowartość w złotych 30. 000 euro według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ogłoszenia upadłości, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego albo w dniu zarządzenia likwidacji przymusowej,
3. Wypłaty świadczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dokonywane są wyłącznie na rzecz poszkodowanych lub uprawnionych osób fizycznych.
4. W przypadku zaspokojenia przez Fundusz roszczeń osób poszkodowanych i uprawnionych z tytułu umów ubezpieczenia obowiązkowego, objętych umową o przeniesienie portfela zgodnie z art. 474 ust. 2 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, Fundusz występuje do zakładu ubezpieczeń przejmującego portfel upadłego zakładu ubezpieczeń o zwrot wypłaconych odszkodowań lub świadczeń do wysokości wynikającej z umowy o przeniesienie portfela.
5. W razie ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń Fundusz jest obowiązany do składania sprawozdań z działalności do organu nadzoru na koniec każdego kwartału.

Art. 99.

1. Fundusz może udzielać zwrotnej pomocy finansowej zakładowi ubezpieczeń przejmującemu portfel ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jeżeli posiadane środki własne w wysokości co najmniej marginesu wypłacalności oraz aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych nie gwarantują w pełni wypłacalności tego zakładu ubezpieczeń.
2. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, ma charakter pożyczki zwrotnej, której wysokość nie może przekroczyć wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, wynikających z przejmowanego portfela ubezpieczeń i która może być przeznaczona przez zakład ubezpieczeń tylko na zaspokojenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczeń przejmowanego portfela.
3. Udzielanie pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, następuje na wniosek zakładu ubezpieczeń.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, powinien zawierać:
 - 1) sprawozdania finansowe wraz z opinią biegłego rewidenta;
 - 2) pozytywną opinię organu nadzoru co do celowości przejęcia portfela ubezpieczeń.
5. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, jest udzielana przez Fundusz na warunkach korzystniejszych od ogólnie stosowanych.
6. Warunki udzielanej pomocy finansowej, w szczególności termin oraz wysokość rat i odsetek określa umowa zawierana pomiędzy Funduszem a zakładem ubezpieczeń przejmującym portfel ubezpieczeń.

Art. 100.

1. Fundusz sprawuje kontrolę nad prawidłowością wykorzystania przez zakład ubezpieczeń udzielonej pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1.
2. Fundusz może nabywać wierzytelności zakładu ubezpieczeń, korzystającego z pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1, do wysokości udzielonej pomocy. Fundusz może zbywać nabyte wierzytelności.

Art. 101.

Fundusz realizuje pomoc finansową, o której mowa w art. 99 ust. 1, ze środków wpłacanych przez członków Funduszu, o których mowa w art. 97 ust. 1 i 2, w trybie określonym w art. 117 ust. 4 i 6 oraz zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 117 ust. 5.

Art. 102.

1. Fundusz pełni funkcję ośrodka informacji.
2. Do zadań Funduszu jako ośrodka informacji należy prowadzenie rejestru umów ubezpieczenia działu II grupy 3 i 10 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej z wyłączeniem odpowiedzialności przewoźnika, zawierającego:
 - 1) nazwę i adres zakładu ubezpieczeń, który zawarł umowę ubezpieczenia;

- 2) identyfikator pośrednika, który zawarł umowę ubezpieczenia, według numeru wpisu do rejestru pośredników ubezpieczeniowych, a w przypadku zawarcia umowy bez udziału pośrednika, imię i nazwisko oraz numer PESEL osoby, która zawarła umowę;
 - 3) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON ubezpieczonego a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby ubezpieczonego;
 - 4) cechy identyfikujące dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia;
 - 5) (skreślony);
 - 6) datę zawarcia umowy;
 - 7) okres ubezpieczenia;
 - 8) datę rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem końcowego terminu odpowiedzialności, określonego w umowie;
 - 9) dane dotyczące pojazdu mechanicznego i jego posiadacza:
 - a) numer rejestracyjny,
 - b) numer VIN, a w przypadku jego braku numer nadwozia (podwozia) pojazdu mechanicznego,
 - c) marka, typ i model,
 - d) rodzaj pojazdu mechanicznego,
 - e) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu mechanicznego a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby ubezpieczonego.
3. Fundusz gromadzi dane zawierające informacje dotyczące uczestników zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmujące:
- 1) markę i numer rejestracyjny pojazdów, uczestniczących w zdarzeniu;
 - 2) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu, a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby posiadacza pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu;
 - 3) imię i nazwisko oraz numer PESEL kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu, a w przypadku kierujących będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz nazwę i numer dokumentu tożsamości kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu;
 - 4) datę i miejsce zdarzenia;
 - 5) rodzaj szkody, w tym:
 - a) szkoda na osobie,
 - b) szkoda całkowita w pojeździe,

- c) szkoda częściowa w pojeździe,
 - d) szkoda w mieniu poza pojazdem;
- 6) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON osoby poszkodowanej lub uprawnionej, a w przypadku osób będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby osoby poszkodowanej lub uprawnionej do odszkodowania lub świadczenia;
- 7) datę zgłoszenia roszczenia odszkodowawczego;
- 8) datę i wysokość wypłaty odszkodowania lub świadczenia albo datę odmowy wypłaty odszkodowania lub świadczenia.
4. Fundusz gromadzi dane zawierające:
- 1) informacje dotyczące zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, obejmujące:
- a) datę i miejsce zdarzenia lub datę i miejsce kradzieży pojazdu,
 - b) rodzaj szkody, w tym:
 - kradzież pojazdu,
 - szkoda całkowita w pojeździe,
 - szkoda częściowa w pojeździe,
 - c) markę i numer rejestracyjny pojazdu, uczestniczącego w zdarzeniu (kradzieży),
 - d) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu, uczestniczącego w zdarzeniu (kradzieży),
 - e) imię i nazwisko oraz numer PESEL kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu,
 - f) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON osoby poszkodowanej, a w przypadku osób będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby osoby poszkodowanej,
- 2) datę zgłoszenia do zakładu ubezpieczeń zdarzenia (kradzieży);
- 3) datę i wysokość wypłaty odszkodowania lub datę odmowy wypłaty odszkodowania.
5. Dane, o których mowa w ust. 2-4, przekazywane są do Funduszu przez zakłady ubezpieczeń drogą elektroniczną i przechowywane są przez Fundusz przez okres 11 lat.
6. Dane, o których mowa w ust. 2 pkt 9, nie dotyczą pojazdów rejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 ustawy - Prawo o ruchu drogowym.

Art. 103.

Fundusz gromadzi dane dotyczące reprezentantów do spraw roszczeń ustanawianych przez zakłady ubezpieczeń na podstawie art. 78 ust. 1 oraz dane organu odszkodowawczego ustanowionego w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Art. 104.

1. Fundusz udostępnia zgromadzone dane, o których mowa w art. 102 ust. 2-4 oraz w art. 103:
 - 1) poszkodowanemu lub uprawnionemu z prawem wglądu we własne akta szkodowe albo innemu podmiotowi, jeżeli mają oni interes prawny w uzyskaniu tych danych w związku z zaistniałą szkodą, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów;
 - 1a) posiadaczowi pojazdu mechanicznego, który zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w zakresie danych dotyczących zgłoszenia roszczeń i wypłaty odszkodowań z tytułu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej przez tego posiadacza, w związku ze zdarzeniami skutkującymi odpowiedzialnością tego posiadacza albo ich braku, za okres 5 lat licząc wstecz od dnia, w którym posiadacz pojazdu mechanicznego wystąpił o udostępnienie danych;
 - 2) Rzecznikowi Praw Obywatelskich;
 - 3) organowi nadzoru;
 - 4) zakładom ubezpieczeń;
 - 5) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów;
 - 6) Rzecznikowi Ubezpieczonych;
 - 7) Polskiej Izbie Ubezpieczeń;
 - 8) organowi prowadzącemu centralną ewidencję pojazdów drogą teletransmisji danych, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów;
 - 9) sądowi lub prokuraturze, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu.
2. W przypadku odmowy udostępnienia danych, o których mowa w art. 102 ust. 2 i 3 oraz w art. 103, podmiotom, o których mowa w ust. 1 pkt 1, z uwagi na uznanie braku interesu prawnego w uzyskaniu tych danych, przysługuje odwołanie do Rady Funduszu.
3. Fundusz korzysta ze zgromadzonych w rejestrze danych do realizacji zadań ustawowych.
4. Z danych zgromadzonych w rejestrze korzysta organ prowadzący centralną ewidencję pojazdów, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia określonego w grupie 10 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
5. Dane, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 8 lit. b)-e), dotyczące pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 3 ustawy - Prawo o ruchu drogowym, udostępnia się za pisemną zgodą jednostek użytkujących te pojazdy, z zastrzeżeniem ust. 6. Zgodę tę uzyskuje się za pośrednictwem organu prowadzącego centralną ewidencję pojazdów.

6. W przypadku, gdy w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia jednostka określona w ust. 5, nie wyrazi zgody na udostępnienie danych, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 8 lit. b)-e), lub nie zajmie stanowiska w tej sprawie, Fundusz występuje o te dane do organu prowadzącego centralną ewidencję pojazdów. Organ ten zobowiązany jest do niezwłocznego przekazania danych do Funduszu, który je udostępnia.
7. Udostępnianie danych jest bezpłatne i podlega ewidencjonowaniu.
- 7a. Podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 1a, dane udostępnia się w formie pisemnej, w terminie 15 dni od dnia otrzymania przez Fundusz wystąpienia o udostępnienie danych.
8. Do udostępniania danych przez Fundusz stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych.

Art. 105.

1. Centralna ewidencja pojazdów przekazuje drogą teletransmisji danych do Funduszu dane, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 9, z wyjątkiem danych pojazdów rejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 - Prawo o ruchu drogowym.
2. Zakład ubezpieczeń przekazuje do Funduszu dane, o których mowa w art. 102 ust. 2, drogą elektroniczną niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, z wyjątkiem pojazdów rejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Dane, o których mowa w art. 102 ust. 3 i 4, zakład ubezpieczeń przekazuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia:
 - 1) zgłoszenia roszczenia – w zakresie informacji określonych w art. 102 ust. 3 pkt 1 i 2 oraz ust. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) wypłaty odszkodowania – w zakresie informacji określonych w art. 102 ust. 3 pkt 3 oraz ust. 4 pkt 3.
3. Dane są przekazywane do Funduszu przez centralną ewidencję pojazdów oraz zakłady ubezpieczeń bezpłatnie oraz bez wiedzy i zgody osoby, której te dane dotyczą.
4. Podmioty, o których mowa w ust. 3, przekazujące dane do Funduszu są obowiązane do aktualizacji tych danych w przypadku ich zmiany.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, sposób i tryb współdziałania Funduszu z organem prowadzącym centralną ewidencję pojazdów, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia bezpiecznego przesyłu i weryfikacji danych i informacji drogą teletransmisji danych.

Art. 106.

1. Jeżeli poszkodowany, w przypadku szkody w mieniu, może zaspokoić roszczenie na podstawie umowy ubezpieczenia dobrowolnego, Fundusz wyrównuje szkodę w części, w której nie może być zaspokojona, wraz z uwzględnieniem utraconych zniżek składki oraz prawa do zniżek składki.

2. W przypadku zaspokojenia przez zakład ubezpieczeń roszczeń poszkodowanego zgodnie z ust. 1, zakładowi ubezpieczeń nie przysługuje roszczenie do Funduszu o zwrot wypłaconych z tego tytułu kwot.
3. Fundusz nie spełnia świadczenia za szkody w mieniu i na osobie w przypadku zaspokojenia roszczenia o naprawienie wyrządzonej szkody przez osobę, o której mowa w art. 98 ust. 1 pkt 2, lub przez kierującego pojazdem mechanicznym, którego ruchem szkoda została wyrządzona.
4. Fundusz nie spełnia świadczenia z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1, za szkody spowodowane ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą. Nie dotyczy to poszkodowanych obywateli polskich.
5. Fundusz nie spełnia świadczenia za szkody w mieniu i na osobie powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, o których mowa w art. 23 ust. 2, niewprowadzonych do ruchu.
6. Fundusz nie spełnia świadczenia z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, za szkody w mieniu i na osobie wyrządzone:
 - 1) posiadaczowi pojazdu mechanicznego przez kierującego tym pojazdem;
 - 2) rolnikowi przez osoby pracujące w jego gospodarstwie rolnym lub pozostające z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym.

Art. 107.

Wypłaty z Funduszu, o których mowa w art. 98 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, na rzecz poszkodowanych niebędących podmiotami polskimi i podmiotami państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego, są dokonywane na zasadzie wzajemności.

Art. 108.

1. Uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody.
2. Zakład ubezpieczeń, po otrzymaniu zgłoszenia roszczenia, przeprowadza postępowanie w zakresie ustalenia zasadności i wysokości dochodzonych roszczeń i niezwłocznie przesyła zebraną dokumentację do Funduszu, powiadamiając o tym osobę zgłaszającą roszczenie.

Art. 109.

1. Fundusz jest obowiązany zaspokoić roszczenie, o którym mowa w art. 98 ust. 1, w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości.
2. W przypadku, gdy wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Funduszu albo wysokości świadczenia w terminie, o którym mowa w ust. 1, było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności, z tym, że bezsporna część świadczenia

powinna być spełniona przez Fundusz w terminie określonym w ust. 1. Przepis art. 16 ust. 1-3 stosuje się odpowiednio.

3. Odpowiedzialność za zwłokę w spełnieniu świadczenia ponoszą odpowiednio Fundusz i zakład ubezpieczeń, każdy w swoim zakresie.

Art. 110.

1. Z chwilą wypłaty przez Fundusz odszkodowania, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 1 pkt 2, sprawca szkody i osoba, która nie dopełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, są obowiązani do zwrotu Funduszowi spełnionego świadczenia.
2. W uzasadnionych przypadkach, kierując się przede wszystkim wyjątkowo trudną sytuacją materialną i majątkową zobowiązanego, jak również jego sytuacją życiową, Fundusz może odstąpić od dochodzenia zwrotu części lub całości świadczenia albo udzielić ulgi w jego spłacie.
3. Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw, o których mowa w ust. 2, określa statut Funduszu.
4. Roszczenia Funduszu wynikające z ust. 1 ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, nie wcześniej jednak niż z upływem 3 lat od dnia spełnienia przez Fundusz świadczenia.

Art. 111.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, Fundusz przejmuje od syndyka upadłości akta szkodowe oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia z umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, po ustaleniu odpowiedzialności i wysokości świadczenia.
2. W sprawach, w których szkody nie zostały zgłoszone do zakładu ubezpieczeń przed ogłoszeniem jego upadłości, Fundusz przyjmuje zgłoszenie szkody oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia po ustaleniu odpowiedzialności i wysokości świadczenia. Poszkodowany i uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody.
3. Świadczenia rentowe, wynikające z realizacji zadań, o których mowa w art. 98 ust. 2, Fundusz może wypłacać w formie skapitalizowanej za zgodą poszkodowanego lub uprawnionego.
4. Odpowiedzialność Funduszu za zwłokę w spełnieniu świadczenia jest ograniczona do okresu, przez jaki upadły zakład ubezpieczeń pozostawał w zwłoce do dnia ogłoszenia upadłości.
5. Po wypłaceniu świadczeń, o których mowa w ust. 1-3, Fundusz niezwłocznie przedstawia syndykowi wypłacone kwoty jako swoją wierzytelność wobec masy upadłości.
6. Wierzytelności, o których mowa w ust. 5, Fundusz może zgłaszać syndykowi do czasu prawomocnego wykonania planu podziału funduszu masy.

Art. 112.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, albo zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową, w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń, pozostałe zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej albo posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru i Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość procentu składki, o której mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności zakres zobowiązań wynikających z umów ubezpieczenia w ramach działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej lub umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4.
3. Składka, o której mowa w ust. 2, ustalana jest od składki przypisanej brutto z ubezpieczeń działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4.
4. Fundusz wyodrębnia rachunki na które wnoszone są składki, o których mowa w ust. 1.
5. Środki pozostałe po zaspokojeniu roszczeń Fundusz zwraca zakładom ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, proporcjonalnie do wysokości wniesionej składki określonej zgodnie z przepisami, o których mowa w ust. 2.

Art. 113.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, Fundusz zaspokaja roszczenia na podstawie ustalonej w postępowaniu upadłościowym listy wierzytelności.
2. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, do zaspokajania przez Fundusz roszczeń wynikających z tych umów ubezpieczenia przepisy art. 111 ust. 1-4 stosuje się odpowiednio.
3. Fundusz zaspokaja roszczenia z tytułu upadłości zakładów ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, w zakresie i do wysokości określonej w art. 98 ust. 2 i 3.
4. Przepisy art. 111 ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 114.

1. W odniesieniu do zakładów ubezpieczeń, wykonujących działalność ubezpieczeniową w zakresie działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz w zakresie ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4, w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów potępowania upadłościowego albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej, do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Fundusz przejmuje z zakładu ubezpieczeń akta szkodowe oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia, po ustaleniu odpowiedzialności tego zakładu i wysokości świadczenia.
3. Odpowiedzialność Funduszu za zwłokę w spełnieniu świadczenia jest ograniczona do okresu, przez jaki zakład ubezpieczeń pozostawał w zwłoce do dnia oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego albo zarządzenia likwidacji przymusowej.
4. Z dniem wypłaty przez Fundusz świadczenia, o którym mowa w ust. 2, na Fundusz przechodzi z mocy prawa roszczenie o zwrot wypłaconego świadczenia do zakładu ubezpieczeń, którego zobowiązanie zrealizował.

Art. 115.

1. Organami Funduszu są:
 - 1) Zgromadzenie Członków Funduszu;
 - 2) Rada Funduszu;
 - 3) Zarząd Funduszu.
2. W skład Rady Funduszu, poza członkami określonymi statutowo, wchodzi przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, przedstawiciel ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz przedstawiciel organu nadzoru.

Art. 116.

1. Statut Funduszu określa organizację, sposób działania oraz zasady gospodarki finansowej, a w szczególności:
 - 1) sposób powołania, organizację oraz kadencję organów Funduszu;
 - 2) zakres kompetencji organów Funduszu;
 - 3) prawa i obowiązki członków oraz sposób głosowania;
 - 4) zasady działania Funduszu;
 - 5) zasady prowadzenia gospodarki finansowej;
 - 6) tryb postępowania w sprawach dochodzenia roszczeń z tytułu opłat i regresów.

2. Statut Funduszu i jego zmiany są uchwalane przez Zgromadzenie Członków Funduszu.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru, zatwierdza, w drodze decyzji, statut Funduszu i jego zmiany, w oparciu o kryterium zgodności z prawem oraz zgodności z zadaniami ustawowymi wykonywanymi przez Fundusz.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych ogłasza statut Funduszu i jego zmiany w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów.

Art. 117.

1. Koszty działalności Funduszu wynikające z realizacji zadań, o których mowa w art. 98 i art. 99, są pokrywane z dochodów Funduszu.
2. Dochody, o których mowa w ust. 1, są uzyskiwane z następujących źródeł:
 - 1) wpłat zakładów ubezpieczeń wykonujących działalność w zakresie ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) wpłat zakładów ubezpieczeń prowadzących ubezpieczenia w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń, umorzenia postępowania upadłościowego lub zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w tym zakresie;
 - 3) wpłat zakładów ubezpieczeń wykonujących działalność ubezpieczeniową w grupie obejmującej ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 3 i 4 w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń, umorzenia postępowania upadłościowego lub zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w tym zakresie;
 - 4) wpływów z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku zawarcia umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 5) wpływów z tytułu roszczeń regresowych;
 - 6) zwrotów zakładu ubezpieczeń przejmującego portfel upadłego zakładu ubezpieczeń, o których mowa w art. 98 ust. 4;
 - 7) wpłat uzyskanych z podziału masy upadłości, o których mowa w art. 111 ust. 5;
 - 8) zwrotów świadczeń, o których mowa w art. 114 ust. 4, wypłaconych przez Fundusz z umów ubezpieczenia na życie i z umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4;
 - 9) przychodów z oprocentowania pożyczek, o których mowa w art. 99 ust. 2;
 - 10) przychodów z lokat środków Funduszu dokonywanych według zasad określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej dla zakładów ubezpieczeń.
3. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jak również zagraniczne zakłady ubezpieczeń, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami prawa

- polskiego i posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu.
4. Fundusz przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru analizę stanu finansów Funduszu, na podstawie której jest określany procent składki, o której mowa w ust. 3, wnoszonej przez członków Funduszu na jego rzecz.
 5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, na wniosek Funduszu, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru określa, w drodze rozporządzenia, wysokość procentu składki, o której mowa w ust. 3, oraz terminy uiszczania tej składki, uwzględniając w szczególności zagwarantowanie płynności finansowej Funduszu oraz możliwości udzielania przez Fundusz zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1.
 6. Wysokość składki wnoszonej przez zakład ubezpieczeń na rzecz Funduszu jest wyliczana od składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.

Art. 118.

W przypadku zagranicznych zakładów ubezpieczeń, wysokość składek wnoszonych do Funduszu zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału, wyliczana jest od składki przypisanej brutto z tytułu umów ubezpieczenia zawartych w związku z wykonywaniem działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 119.

1. Fundusz jest obowiązany, w terminie 4 miesięcy od zakończenia roku obrotowego, sporządzić roczne sprawozdanie z działalności, które podlega badaniu przez biegłego rewidenta.
2. Zgromadzenie Członków Funduszu zatwierdza sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego.
3. Zatwierdzone przez Zgromadzenie Członków Funduszu sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, Fundusz przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb składania sprawozdań, o których mowa w ust. 1 i w art. 98 ust. 5, w tym terminy ich składania oraz niezbędne dane, jakie powinny zawierać te sprawozdania, uwzględniając w szczególności zapewnienie prawidłowości i przejrzystości sporządzanych sprawozdań.

Art. 119a. (uchylony).**Rozdział 8****Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych****Art. 120.**

1. Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zwane dalej „Biurem”, jest instytucją wykonującą zadania określone w ustawie.
2. Biuro ma osobowość prawną. Siedzibą Biura jest miasto stołeczne Warszawa.

Art. 121.

1. Członkami Biura są zakłady ubezpieczeń wykonujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność ubezpieczeniową w grupie obejmującej ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1.
2. Zakłady ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, stają się członkami Biura z dniem uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej wydanego przez organ nadzoru, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej, wykonujące działalność ubezpieczeniową za zezwoleniem właściwego organu państwa, w którym mają siedzibę, stają się członkami Biura z dniem złożenia deklaracji członkowskiej.
4. Przynależność do Biura jest obowiązkowa.

Art. 122.

1. Przedmiotem działalności Biura jest:
 - 1) wystawianie dokumentów ubezpieczeniowych ważnych w innych państwach;
 - 2) zawieranie z zagranicznymi biurami narodowymi umów o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych;
 - 3) organizowanie likwidacji szkód lub bezpośrednio likwidacja szkód spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą posiadających ważne dokumenty ubezpieczeniowe wystawione przez zagraniczne biura narodowe;
 - 4) organizowanie likwidacji szkód lub bezpośrednio likwidacja szkód spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2;
 - 5) określanie zasad i trybu dystrybucji dokumentów ubezpieczeń granicznych, a w szczególności ustalanie wzorów tych dokumentów oraz ich ewidencjonowanie.

2. Biuro może powierzać zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, wyłącznie członkom Biura.

Art. 123.

Biuro odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium:

- 1) Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego;
- 2) Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i zaspokajaniu roszczeń, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty, wystawionej przez zagraniczne biuro narodowe;
- 3) państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Jednolitego Porozumienia między Biurami Narodowymi – Regulaminu Wewnętrznego i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem pojazdów mechanicznych, o których mowa w art. 24;
- 3a) państw Unii Europejskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, jeżeli zgodnie z art. 2 pkt 7a lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska, a posiadacz pojazdu nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych;
- 4) państw, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i likwidacji szkód i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty, wystawionej przez Biuro;
- 5) państw, o których mowa w pkt 4, i na warunkach określonych w pkt 4, jeżeli poszkodowanym jest obywatel polski, a sprawca posiadał Zieloną Kartę wystawioną przez członka Biura, którego upadłość ogłoszono lub który uległ likwidacji;
- 6) państw, o których mowa w pkt 3, jeżeli poszkodowanym jest obywatel polski, a sprawca zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych z członkiem Biura, którego upadłość ogłoszono lub który uległ likwidacji.

Art. 124.

1. W przypadku szkód będących następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub na terytorium państwa trzeciego i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Biuro ustala i udostępnia dane:
 - 1) zakładu ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;

- 2) reprezentanta do spraw roszczeń ustanowionego przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w pkt 1;
 - 3) identyfikujące dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 4) osobowe posiadacza lub właściciela pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę.
2. Jeżeli szkoda została spowodowana ruchem pojazdu mechanicznego, którego posiadacz, zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jest ustawowo zwolniony w kraju rejestracji z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, Biuro ustala i udostępnia dane organu lub instytucji w państwie członkowskim Unii Europejskiej, odpowiedzialnej za likwidację zaistniałej szkody.
3. Biuro ustala i udostępnia dane:
- 1) o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 – na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego;
 - 2) o których mowa w ust. 1 pkt 4 – na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego po wykazaniu przez nich interesu prawnego w uzyskaniu tych danych.
4. Udostępnianie danych jest dokonywane nieodpłatnie i podlega ewidencjonowaniu.

Art. 125.

1. W przypadku szkód będących następstwem wypadków, które wydarzyły się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych Biuro ustala i udostępnia dane:
 - 1) zakładu ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 2) identyfikujące dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 3) reprezentanta do spraw roszczeń ustanowionego przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w pkt 1, w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym poszkodowany lub uprawniony ma miejsce zamieszkania lub siedzibę;
 - 4) osobowe posiadacza lub właściciela pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 5) identyfikujące podmioty, które na mocy ustawy lub umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, są zwolnione z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz identyfikujące organ lub instytucję odpowiedzialną za wypłatę odszkodowań za szkody spowodowane ruchem pojazdów mechanicznych będących w posiadaniu tych podmiotów

- jeżeli poszkodowanym jest osoba zamieszkała lub mająca siedzibę za granicą na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a szkoda powstała w związku z ruchem pojazdu mechanicznego zarejestrowanego w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Biuro ustala i udostępnia dane:

- 1) o których mowa w ust. 1 pkt 1-3 i 5 – na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego;
- 2) o których mowa w ust. 1 pkt 4 – na pisemny wniosek:
 - a) poszkodowanego lub uprawnionego, po wykazaniu przez nich interesu prawnego w uzyskaniu tych danych,
 - b) ośrodka informacji z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, po wykazaniu interesu prawnego poszkodowanego lub uprawnionego w uzyskaniu tych danych.
3. Biuro ustala dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, na wniosek ośrodka informacji z państwa członkowskiego Unii Europejskiej i udostępnia je drogą elektroniczną.
4. (uchylony).
5. Udostępnianie danych jest dokonywane nieodpłatnie i podlega ewidencjonowaniu.

Art. 126.

1. Policja, w terminie 30 dni od zaistnienia zdarzenia, przekazuje Biuru zawiadomienie o każdym wypadku spowodowanym ruchem pojazdu mechanicznego, bez względu na państwo jego rejestracji, w wyniku którego uczestniczące w nim osoby zmarły lub doznały obrażeń ciała.
2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera dane dotyczące wszystkich uczestników wypadku, w tym dane dotyczące numerów dowodów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i nazwę zakładu ubezpieczeń, w którym pojazdy mechaniczne były ubezpieczone, wskazanie sprawcy wypadku jak również informację o wystąpieniu o wszczęcie postępowania karnego.
3. Biuro przekazuje zakładowi ubezpieczeń, z którym sprawca wypadku miał zawartą umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, informacje o wypadku, o którym mowa w ust. 1, w zakresie określonym w ust. 1 i 2.
4. Koszty druku zawiadomień jak i ich przesyłania ponosi Biuro.

Art. 127.

Biuro ustala dane:

- 1) o których mowa w art. 124 ust. 1 i 2 – uzyskując je z ośrodków informacji państw członkowskich Unii Europejskiej;
- 2) o których mowa w art. 125 ust. 1 pkt 1-4 – uzyskując je z rejestru, o którym mowa w art. 102 ust. 2, oraz uzyskując je z Funduszu gromadzącego dane, o których mowa w art. 103;
- 3) o których mowa w art. 125 ust. 1 pkt 5 – po uzyskaniu informacji z Funduszu.

Art. 128.

1. W przypadku szkód, o których mowa w art. 80, Biuro pełni funkcję organu odszkodowawczego, który rozpatruje, z zastrzeżeniem ust. 2, żądania odszkodo-

wawcze zgłoszone przez poszkodowanych lub uprawnionych i wypłaca odszkodowanie, jeżeli:

- 1) zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń nie dopełni obowiązku, o którym mowa w art. 83 ust. 1 lub 2;
 - 2) zakład ubezpieczeń nie ustanowił reprezentanta do spraw roszczeń zgodnie z art. 78 ust. 1, chyba że poszkodowany lub uprawniony zgłosił swoje żądanie bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń i otrzymał odpowiedź określoną w art. 83 ust. 1 lub 2;
 - 3) zidentyfikowanie pojazdu mechanicznego jest niemożliwe;
 - 4) w terminie 60 dni od dnia zdarzenia nie został zidentyfikowany zakład ubezpieczeń.
2. Biuro nie rozpatruje zgłoszonego żądania odszkodowawczego, jeżeli poszkodowany lub uprawniony wytoczył powództwo przeciwko zakładowi ubezpieczeń.

Art. 129.

O zgłoszeniu żądania odszkodowawczego Biuro informuje niezwłocznie:

- 1) organ odszkodowawczy w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie jest ustanowiony zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
- 2) reprezentanta do spraw roszczeń lub zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
- 3) osobę, która spowodowała szkodę, jeżeli została ustalona, oraz posiadacza pojazdu mechanicznego.

Art. 130.

1. Biuro podejmuje czynności w celu ustalenia odpowiedzialności za spowodowanie szkody i wysokości odszkodowania w terminie 60 dni od dnia otrzymania żądania odszkodowawczego.
2. Biuro odstępuje od czynności określonych w ust. 1, jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń udzieli poszkodowanemu lub uprawnionemu odpowiedzi na zgłoszone do Biura żądanie odszkodowawcze.
3. Biuro wypłaca odszkodowanie lub jego bezsporną część nie wcześniej niż po upływie 60 dni od dnia otrzymania żądania odszkodowawczego.

Art. 131.

Decyzja Biura działającego jako organ odszkodowawczy jest ostateczna. Poszkodowanemu lub uprawnionemu przysługuje prawo dochodzenia roszczeń na drodze postępowania cywilnego przeciwko zakładowi ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę.

Art. 132.

Po wypłacie odszkodowania w przypadkach, o których mowa w art. 128 ust. 1 pkt 1 i 2, Biuro występuje do organu odszkodowawczego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie jest ustanowiony zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę, o zwrot wypłaconego odszkodowania, świadczeń i innych poniesionych kosztów.

Art. 133.

1. Jeżeli do wypłaty odszkodowania jest obowiązany zakład ubezpieczeń mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a odszkodowanie wypłacił organ odszkodowawczy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Biuro jest obowiązane do zwrotu na rzecz tego organu odszkodowawczego wypłaconego odszkodowania, świadczeń i innych poniesionych kosztów.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę, jest obowiązany do zwrotu kwoty wypłaconej przez Biuro.

Art. 134.

Biuro występuje o zwrot wypłaconego odszkodowania lub świadczenia oraz poniesionych kosztów w przypadkach, o których mowa w art. 128 ust. 1:

- 1) pkt 3 - do ubezpieczeniowego funduszu gwarancyjnego ustanowionego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie miało miejsce zdarzenie;
- 2) pkt 4 - do ubezpieczeniowego funduszu gwarancyjnego ustanowionego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie jest zarejestrowany pojazd mechaniczny, którym spowodowano szkodę;
- 3) pkt 3 lub 4 - gdy szkodę spowodowano pojazdem mechanicznym zarejestrowanym w państwie trzecim, do funduszu gwarancyjnego ustanowionego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie miało miejsce zdarzenie.

Art. 135.

1. Likwidacja szkód w przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 1, 2, 5 i 6, następuje na zasadach określonych w art. 14 ust. 1-3 oraz przepisach rozdziału 2.
2. Likwidacja szkód w przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 3, 3a i 4, następuje zgodnie z przepisami prawa właściwego dla miejsca zdarzenia, z uwzględnieniem ust. 3.
3. W przypadkach, o których mowa w art. 123 pkt 3, 3a i 4, suma gwarancyjna nie może być niższa niż określona w umowie ubezpieczenia, ale nie niższa niż obowiązująca w państwie, na terytorium którego miało miejsce zdarzenie.

Art. 136.

1. Biuro, z uwzględnieniem postanowień art. 14 ust. 1-3, jest obowiązane wypłacić odszkodowanie:
 - 1) w przypadku, o którym mowa w art. 123 pkt 1, w terminie 30 dni od dnia ustalenia państwa, w którym pojazd sprawcy jest zarejestrowany;
 - 2) w przypadku, o którym mowa w art. 123 pkt 2, w terminie 30 dni od dnia ustalenia ważności umowy ubezpieczenia sprawcy szkody.
- 1a. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw instytucji finansowych może, w drodze decyzji, nałożyć na Biuro karę pieniężną do wysokości pięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedzający nałożenie kary.
- 1b. Wpływy z tytułu kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1a, stanowią dochód budżetu państwa.
2. Jeżeli w terminie 90 dni licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie Biuro nie ustali państwa, w którym pojazd sprawcy szkody jest zarejestrowany lub ważności umowy ubezpieczenia sprawcy szkody, o których mowa w ust. 1, właściwym do wypłaty odszkodowania, na zasadach określonych przepisami rozdziału 7, jest Fundusz, z tym że nie wyklucza to roszczenia Funduszu do Biura o zwrot wypłaconego odszkodowania z chwilą późniejszego ustalenia państwa lub ważności umowy ubezpieczenia sprawcy.

Art. 137.

1. Biuro z dniem wypłacenia odszkodowania za jednego ze swoich członków dochodzi od niego zwrotu wypłaconego odszkodowania.
2. Sprawca szkody powstałej w warunkach, o których mowa w art. 123 pkt 3, i posiadacz pojazdu mechanicznego, który nie dopełnił obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, a szkoda powstała w związku z ruchem tego pojazdu, są obowiązani do zwrotu Biuru wypłaconego odszkodowania.

Art. 138.

1. Koszty działalności Biura są pokrywane ze składek członków Biura.
2. Wysokość składki wnoszonej przez członków Biura na rzecz Biura jest ustalana przez Walne Zgromadzenie Członków i wyliczana od składki przypisanej brutto z ubezpieczenia, o którym mowa w art. 4 pkt 1.
3. Wysokość składki wnoszonej przez zagraniczny zakład ubezpieczeń jest wyliczana od składki przypisanej brutto w ubezpieczeniu, o którym mowa w art. 4 pkt 1, z działalności wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 139.

1. Organami Biura są:
 - 1) Walne Zgromadzenie Członków Biura;
 - 2) Rada Biura;

3) Zarząd Biura.

2. Szczegółowe zasady i tryb wnoszenia składek, o których mowa w art. 138, zadania, organizację i zasady działania Biura oraz zasady gospodarki finansowej Biura określa statut, uchwalany przez Walne Zgromadzenie Członków Biura.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru, zatwierdza, w drodze decyzji, statut Biura i jego zmiany, w oparciu o kryterium zgodności z prawem oraz zgodności z zadaniami ustawowymi wykonywanymi przez Biuro.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych ogłasza statut Biura i jego zmiany w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów.

Art. 140.

1. Biuro jest obowiązane, w terminie 4 miesięcy od zakończenia roku obrotowego, sporządzić roczne sprawozdanie z działalności, które podlega badaniu przez biegłego rewidenta.
2. Walne Zgromadzenie Członków Biura zatwierdza sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego.
3. Zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Członków Biura sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, Biuro przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb składania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, w tym termin jego złożenia oraz niezbędne dane, jakie powinno zawierać, uwzględniając w szczególności zapewnienie prawidłowości i przejrzystości sporządzanych sprawozdań.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 141.

W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271) art. 8b otrzymuje brzmienie:

„Art. 8b. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 8a, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 142.

W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271) art. 22⁸ otrzymuje brzmienie:

„Art. 22⁸. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 22⁷, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 143.

W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 oraz z 2003 r. Nr 49, poz. 408) art. 19b otrzymuje brzmienie:

„Art. 19b. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 19a, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 144.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 63, poz. 315, z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 138, poz. 682, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661 i Nr 121, poz. 769, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1115, z 1999 r. Nr 28, poz. 255 i 256 i Nr 84, poz. 935, z 2000 r. Nr 3, poz. 28, Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 84, poz. 948 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 45, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1083, Nr 111, poz. 1193, Nr 113, poz. 1207, Nr 126, poz. 1383 i 1384 i Nr 128, poz. 1407, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391 i Nr 124, poz. 1151) w art. 35 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii samorządów zawodów medycznych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 6, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 145.

W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535) po art. 80 dodaje się art. 80a w brzmieniu:

„Art. 80a 1. Podmioty uprawnione do wykonywania działalności usługowej w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych, o których mowa w art. 11 ust. 3, są obowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 146.

W ustawie z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie (Dz. U. z 2001 r. Nr 31, poz. 359 oraz z 2002 r. Nr 240, poz. 2052) w art. 12 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

- „4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Izby Biegłych Rewidentów oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 3, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 147.

W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 86, Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) art. 46 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 46. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Doradców Podatkowych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 44, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 148.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 75 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Dowód rejestracyjny, pozwolenie czasowe, zalegalizowane tablice (tablica) rejestracyjne i nalepka kontrolna są wydawane za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Opłatę oraz opłatę ewidencyjną pobiera organ dokonujący rejestracji.”;

- 2) w art. 77 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- „3. Kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje, za opłatą i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

- 3) w art. 80b:

- a) w ust. 1 w pkt 1 dodaje się lit. j) w brzmieniu:

„j) informację o dodatkowym badaniu technicznym, o którym mowa w art. 81 ust. 8 pkt 4, przeprowadzonym po naprawie wynikającej ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej,”

b) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W ewidencji gromadzi się także dane i informacje wymagane do dopuszczenia pojazdu do ruchu oraz informacje o wydawanych dokumentach i oznaczeniach pojazdu:

1) dane o pojeździe podlegającym rejestracji:

- a) przeznaczenie,
- b) pojemność i moc silnika,
- c) dopuszczalna masa całkowita,
- d) dopuszczalna ładowność,
- e) liczba osi,
- f) największy dopuszczalny nacisk osi,
- g) dopuszczalna masa całkowita ciągniętej przyczepy,
- h) liczba miejsc,
- i) data pierwszej rejestracji za granicą,
- j) poprzedni numer rejestracyjny i nazwa organu, który dokonał rejestracji,

2) informacje o:

- a) dowodzie rejestracyjnym - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- b) pozwoleniu czasowym - data ważności, data przedłużenia ważności, cel wydania, seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- c) karcie pojazdu - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- d) nalepce kontrolnej - data wydania wtórnika,
- e) znakach legalizacyjnych - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- f) nalepce na tablice tymczasowe - data wydania wtórnika,
- g) wyrejestrowaniu pojazdu - data i przyczyna wyrejestrowania,
- h) zbyciu pojazdu - dane nowego właściciela pojazdu,

3) inne dane i informacje stanowiące treść adnotacji urzędowych zamieszczanych w dokumentach pojazdu zgodnie z ustawą oraz z odrębnymi przepisami,

4) identyfikator osoby dokonującej w bazie danych zamieszczenia lub zmiany danych i informacji.”

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Dane lub informacje, o których mowa w ust. 1 i ust. 1a, przekazuje do ewidencji:
- 1) wymienione w ust. 1 pkt 1-5 - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po zarejestrowaniu pojazdu, oraz - w przypadkach, o których mowa w pkt 1 lit. h) i j) - także stacja kontroli pojazdów, która wykonała badanie techniczne pojazdu, niezwłocznie po jego wykonaniu,
 - 2) wymienione w ust. 1 pkt 6:
 - a) w lit. a) - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym,
 - b) w lit. b) - właściwa jednostka organizacyjna Policji, niezwłocznie po wystąpieniu tych zdarzeń,
 - c) w lit. c) - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,
 - d) w lit. d) - właściwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub Żandarmerii Wojskowej albo stacja kontroli pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności,
 - 3) wymienione w ust. 1 pkt 7 - ośrodek informacji określony przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152), niezwłocznie po ich zaewidencjonowaniu,
 - 4) wymienione w ust. 1a - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po ich uzyskaniu.”;
- 4) w art. 80c w ust. 1 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:
- „9a) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,”;
- 5) w art. 80d:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Opłaty pobrane za udostępnienie danych lub informacji z ewidencji stanowią przychód środka specjalnego będącego w dyspozycji ministra właściwego do spraw administracji publicznej i są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.”;
 - b) dodaje się ust. 3-5 w brzmieniu:

„3. Opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, oraz opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, stanowi przychód środka specjalnego, o którym mowa w ust. 2, i jest przeznaczona na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców. Wysokość każ-

dej opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1 nie może przekroczyć równowartości w złotych 0,5 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wydania rozporządzenia, o którym mowa w ust. 4.

4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) wysokość opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, oraz sposób jej wnoszenia,
 - 2) tryb i zasady pobierania, ewidencjonowania, przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania,
 - 3) szczegółowe zasady gospodarki finansowej środka specjalnego, o którym mowa w ust. 2 i 3 oraz w art. 100d ust. 2.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, należy uwzględnić w szczególności:
 - 1) przypadki uiszczania opłaty ewidencyjnej,
 - 2) zróżnicowaną wysokość opłaty w zależności od rodzaju czynności, której dokonanie jest uzależnione od jej uiszczenia,
 - 3) koszty związane z funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców,
 - 4) terminy przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania,
 - 5) obowiązki w zakresie sporządzania planów finansowych obejmujących przychody i wydatki środka specjalnego.”;
- 6) w art. 81 w ust. 8 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w którym została dokonana naprawa wynikająca ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 i 10 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej na kwotę przekraczającą 2000 zł.”;
- 7) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli pojazd jest zarejestrowany, kolejny termin badania technicznego wpisuje do dowodu rejestracyjnego uprawniony diagnosta po stwierdzeniu pozytywnego wyniku badania i po uiszczeniu przez właściciela pojazdu opłaty ewidencyjnej.”;
- 8) w art. 83 w ust. 6 po wyrazach „o których mowa w ust. 2” dodaje się wyrazy „i art. 82 ust. 2,”;
- 9) w art. 97 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, a w uzasadnionych przypadkach - właściwy ze względu na miejsce czasowego pobytu, z zastrzeżeniem ust. 2.”;

10) w art. 100d ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Opłaty pobrane za udostępnianie danych z ewidencji stanowią przychód środka specjalnego będącego w dyspozycji ministra właściwego do spraw administracji publicznej, o którym mowa w art. 80d ust. 2 i 3, i są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.”;

11) w art. 150 w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Osoba uprawniona dokonująca wymiany jest obowiązana do uiszczenia opłaty ewidencyjnej.”.

Art. 149. (uchylony).

Art. 150.

W ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298 i Nr 123, poz. 1353 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) w art. 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej i sportu, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 151.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882, z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, z 2001 r. Nr 41, poz. 465, Nr 98, poz. 1069 i 1070 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2003 r. Nr 41, poz. 361) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Art. 24. 1. Komornik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone w związku z jego działalnością egzekucyjną, a w przypadku gdy komornik zatrudnia pracowników, również do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone działaniem jego pracowników w związku z postępowaniem egzekucyjnym.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 152.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578) w art. 10:

1) w ust. 2 skreśla się pkt 2;

2) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw turystyki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b), termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 153.

W ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 100, poz. 1085, Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 135, poz. 1145 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 103:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba eksploatująca jest obowiązana do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę jądrową. Jeżeli wypadek jądrowy, oprócz szkody w mieniu lub środowisku, wyrządził również szkodę na osobie, 10% sumy gwarancyjnej ubezpieczenia przeznaczają się na zabezpieczenie roszczeń z tytułu szkody jądrowej na osobie.”,

b) w ust. 2:

- wyrazy „kwoty zabezpieczenia przeznaczonego” zastępuje się wyrazami „sumy gwarancyjnej przeznaczonej”,
- wyrazy „pozostała część zabezpieczenia” zastępuje się wyrazami „pozostała część sumy gwarancyjnej”,

c) w ust. 3 wyrazy „zabezpieczenia finansowego, o którym mowa w ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „przez zakład ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Agencji Atomistyki oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę ubezpieczenia, biorąc w szczególności pod uwagę poszczególne typy obiektów jądrowych, o których mowa w art. 34.”;

2) w art. 104:

- a) w ust. 1 wyrazy „osoby dającej finansowe zabezpieczenie odpowiedzialności osoby eksploatującej” zastępuje się wyrazami „zakładu ubezpieczeń”,
- b) w ust. 2 wyrazy „osoba dająca zabezpieczenie” zastępuje się wyrazami „zakład ubezpieczeń”.

Art. 154.

W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 42 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 221, Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) w art. 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- „3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 155.

W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 49, poz. 509 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) w art. 16 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- „3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 156.

W ustawie z dnia 6 lipca 2001r. o usługach detektywistycznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 110 i Nr 238, poz. 2021) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 157.

W ustawie z dnia 25 lipca 2001 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 113, poz. 1207 i Nr 154, poz. 1801, z 2002 r. Nr 241, poz. 2073 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391) w art. 12 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

- „4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii samorządów zawo-

dów medycznych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 158.

W ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450 i z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) w art. 10 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 159.

1. Postępowania dotyczące roszczeń odszkodowawczych wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy toczą się według przepisów dotychczasowych.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do postępowań dotyczących roszczeń Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
3. W sprawach roszczeń Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego przepisy ustawy mają zastosowanie do zdarzeń zaistniałych po dniu wejścia ustawy w życie.

Art. 160.

1. Działające na podstawie dotychczasowych przepisów Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny oraz Polskie Biuro Ubezpieczeń Komunikacyjnych stają się z mocy prawa Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym i Polskim Biurem Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w rozumieniu przepisów ustawy.
2. Pracownicy działających na podstawie dotychczasowych przepisów Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Polskiego Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych stają się z mocy prawa pracownikami Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w rozumieniu przepisów ustawy.

Art. 161.

Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych w art. 141-158 zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie.

Art. 162.

Przepisy art. 3 ust. 2, rozdziału 5, art. 122 ust. 1 pkt 4 oraz art. 128-134 stosuje się od dnia uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Art. 163.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 25 ust. 2, art. 95, art. 102-105, art. 123 pkt 1 i 3, art. 124 i 125, art. 127, art. 135 ust. 2 i 3 - w zakresie dotyczącym art. 123 pkt 3 oraz art. 137 ust. 2, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej;
- 2) art. 148 pkt 3 lit. c, w zakresie, w którym dotyczy art. 80b ust. 2 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 148, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.